Neven cvijeće.

Pouke i savjeti

Kršćanskim djevojkama.

Izdala „Kršćanska škola“.

ZAGREB 1.904.
TISAK ANTUNA SCHOLZA.

14203

Školski

NEVEN CVIJEĆE.

POUKE I SAVJETI

KRŠĆANSKIM DJEVOJKAMA.

IZDALA „KRŠĆANSKA ŠKOLA“.

ZAGREB.
TISAK ANTUNA SCHOLZA.
1.904.

Mila djevojko!

Ti se nalaziš u najljepšoj i najbajnijoj dobi svoga života — u mladosti. To je ono krasno doba, kada je u tebi netaknuto i neokaljano sve: i tvoje mlađahno i okretno tijelo i tvoj bistri razum i tvoj zanosan um i tvoja dobru sklona volja. Stoga i uspoređuje stari rimski spisatelj Seneka časnu dobu mladosti sa gajem, komu se u proljeće pomladi i zazeleni lišće. Ono je njegov nakit, njegov ures, ali ga gaj hitro izgubi, kada nastupi nemila zima. Slično je, veli spomenuti mudrac, i s mladošću: ona je proljeće čovječjega života. Razlika je među proljećem i mladošću ta, što se zelenilo i čar proljeća brzo izgubi, dok se mladost gubi malo po malo, jer joj svaki dan uzima nešto snage i jedrine.

No, bila mladost ne znam kako divna, ne traje ni ona predugo. Sve neopazice prolaze mladenački dani, a primiču se zreliji i ozbiljniji časovi života, približava se vrijeme briga, truda i rada. Zato ti je, mila moja djevojko, zarana nastojati, da ti mlađahni dani ne odu u vjetar, nego da se u njima pripraviš na teži i zbiljski potonji život. Stara bo je istina, da svatko onako žanje, kako je posijao. Sam pak Duh sveti ovako ti progo-

vara: „Ne daj časti svoje drugima, niti godina svojih okrutniku, da se ne napune drugi tvojih sila i da tvoj napor ne bude u tuđem domu, te bi pod zadnje, kada istrošiš put svoju i svoje tijelo, morala uzdisati i govoriti: Zašto sam prezirala nauku, zašto se nije moje srce na opomene i ukore smirilo, zašto nisam slušala glas onih, koji su me učili, zašto nisam prislanjala uz učitelje uši svoje?“

Da možeš svoje lijepe djevojačke dane provoditi prema svetoj Božjoj volji i da sebi osiguraš buduću sreću života, bit će ti na ruku ova knjižica, koja nosi naslov: Neven cvijeće. Ona ti ne će podati cvijeća, da njime uresiš sebi grudi, nego cvijeće, kojim možeš da svoju dušu uresiš. To cvijeće vrline su i krjeposti, kojima treba da je urešena tvoja duša.

Neka ti bude ova knjižica rukovod i putokaz u životu. Ona krije u sebi dvadeset i pet poglavlja, dvadeset i pet pouka. Svako to poglavlje, svaka ta pouka stupa preda te kao mudri učitelj i savjetnik, da ti ocrta i na srce stavi ljepotu krjeposti, koje treba da rese tvoje djevojačko srce i da te upozori i odvrati od pogrješki, u koje i često i rado upadaju mlade djevojke. O, slušaj i rado slijedi ove dobre opomene i nauke! Uz svako poglavlje, uz svaku pouku vrstaju se neke po izbormisli, birane rečenice, zlatna zrnca, koja ti preporučam, da ih dobro pronikneš, a kraće i naizust naučiš. Pročitaj dakle svaki dan po koje poglavlje i to ono, koje je važnije za tebe i za tvoj život.

Njemački pjesnik Franjo Alfred Muth kliče u jednoj pjesmi: O, kako je lijepo doba djevovanja! Jest! Lijepe su djevojačke godine, no one su u istinu lijepe i srećne samo tada, ako su krjeposne. Čitaj dakle rado, ljubezna djevojko, ovu knjižicu, slijedi vjerno njezine savjete, pa

ćeš se danas sjutra blaženo i zadovoljno ogledati na lijepe i bajne dane svoga djevovanja! Zato ti ova knjižica dovikuje s našim pjesnikom:

„Samo srce čuvaj, da mu mrazi
Ne uduše ljubavi nam cviće;
Ja ću s tobom po života stazi, —
Dok nam sudba ne utrne svieće“.

Vrijeme i vječnost.

Čini dobro jošte danas,
Dok je zgodno vrieme.
Ne znaš, da li ne ćeš sjutra
Odložiti breme!

Vrijeme i vječnost — koja razlika! Mala zvjezdica napram neizmjernom svodu nebeskomu, zrnce pijeska naprama ogromnoj pustari, kamečak napram brdu, što pod oblake seže. — Pa ta zvjezdica, to zrnce pijeska, taj kamečak, to je tvoj život, i kako si ga sprovela, o tom ćeš polagati račun pred vratima rajskim.

Drago dijete! Okoristi se vremenom! Ne stoji zaludu ovo poglavlje, u kojem ti dovikujem: „Okoristi se vremenom!“ U ovoj su izreci sadržane sve opomene, koje ti pruža ova knjižica. Jest! Upotrebi vrijeme, jer je ono tako dragocjeno — kako je i prolazno! Dimom se naziva naš život, što ga časak vidimo, a onda se u svemiru raspline. — Lijepa je mladost! čuje se često govoriti. Ali, ovo nije sasma istinito, jer lijep je samo krjepostan mlađani život. Žuri se dakle — radi — tvori i čini, da i tvoj mlađani život bude lijep. Proljeće našega života prođe brzo — dà, prebrzo, a vruće ga ljeto, hladna jesen i mrzla zima slijedi uza-

stopce tako, da prije nego ti se je pupoljak života razvio, opali ga mraz i lišće mu vene i otpada. Tada ćeš žalosno uskliknuti: „Oj mladosti, kako si odmakla! Svraćat ćeš se mišlju u mlade dane, zaželjeti si opet raj mladosti, ali:

Nijedna lasta ne donosi,
Za čim ti oko plače,
Al lasta ipak sveđ u selu
Pjeva ko inače.

Neki poganski car znao je u večer uskliknuti, kad je dan u besposlici sproveo: Diem perdidi — izgubio sam jedan dan! Draga djevojčice, kako bi tužno i žalosno bilo, kad bi ti morala razmišljati o svojoj beskrajnoj i besposlenoj mladosti. Tada ne bi dostatno bilo uskliknuti: diem, već vitam perdidi — izgubila sam cijeli svoj život! Ako bo mladost nije bila pobožna i sveta, zaista ne će biti ni starost.

Vrijeme i vječnost! Vječnost! Grozota me hvata, kad čujem ovu riječ. Tada mi tekar pada na um potpuno veličanstvo Božje, te ozbiljnost smrti i vječnih istina. Vječnost je strašna opomena ljudskomu srcu, tajni nekakov glas, kao iz groba, ali moćan, kao trublja sudnjega dana. Pater Fridrik Spee dobro je shvatio propovijed ove riječi, kadno pjeva:

O vječnosti, o vječnosti!
Tko bi tebe shvatit htio,
Umah sve bi ubavosti
Ostaviti spreman bio.
Grieh prolazi, kazan traje,
Tko da lasti dakle traži?
Za kratku slast u vječne vaje
Tad se, jao, mora pasti! —

Draga djevojčice! Misli i ti ćešće na vrijeme i na vječnost, osobito onda, kada se u molitvi s dragim Bogom

razgovaraš, kada odložiš svjetske i rastresene misli, pa ti pred dušom lebdi vrijeme i vječnost sa svojim tajnim šaptom o vječnim istinama.

Čuj dakle, draga djevojčice! moju prvu riječ, moj pozdravni govor! — Okoristi se vremenom! Budi radina i marljivo provodi življenje! Sačuvaj si kao najveću dragocjenost čisto srce! Ostani cijeloga tvog života vjerna kćerka svete katoličke crkve! Izvršuj točno i vjerno svoje vjerske i ostale svoje dužnosti. Ostani prijateljica molitvi, polazi marljivo svetu misu. Primaj svete sakramente i slušaj vazda riječ Božju! Neka ti bude uzorom Majka Božja. Nju slijedi zborom i tvorom kao majku, a štuj i svete svoje zaštitnike.

Čistoća, poniznost, čednost, strpljivost, zadovoljstvo i istinitost neka ti rese dušu onako, kako ti glavu resi vijenac miomirisnoga cvijeća. Bježi zlo, grijeh, susreo te ma u kojoj slici. Ako ovako vrijeme upotrebiš, to ćeš si steći častan — vijenac vječnosti. Presveto srce Isusovo i premila majka nebeska, neka ti prate stazu svojim blagoslovom! —

Blagoslovio te dobri Bog! Bio ti on u pomoći!

Vrijeme dijeli, odmiče i cijeli.

Stara rečenica.

Vrieme ti ne čeka, svakim trenom ga nestaje,
Ako njim se ne poslužiš, za tvoj život tad prestaje.
Ako i ne stojiš mirno, viek jednaka biti ne ćeš.
Postala li nisi bolja, krivim putem dalje krećeš.
Tko dan jedan kad izgubi, silna za njeg' to je škoda,
Zanemari ona dobra, koja vječni Bog mu poda.

Rückert.

Protepeno vrijeme je gubitak; upotrebljeno vrijeme je život.

Young.

Misli često na trajanje vječnosti, pa te tada ne će brige ovoga svijeta uznemirivati. Sve, što je teško, činit će ti se laganim, ako li to otpočneš mišlju na vječnost.

Sv. Franjo Saleski.

Skrtost nije dozvoljena, ali škrtost za vrijeme da. —

Ne odgađaj ništa, srce moje, lieno
Na vremena druga,
Nemar sliedi i kajanje, eno,
Lienost zla je druga.

Ti se tužiš često, da vremena nema,
Ko da to vjeruje? Cuj, što ću ti reći:
Oj, ne potrati ga na tuženja niema,
Pa će uhar tebi onda biti veći.

P. Josip Bergman.

Gdje su mili, gdje sunčani dani?
Pod nebom su bili suncem ogrijani.
A po livadama sred šumskih krajeva,
Koji biser-rose sunce još ogr'jeva?
Gdje je vienac, štono savit je od ruža?
Zar već mili pogled oku nam ne pruža?
Iščeznuo davno svačijem je oku
I pao u vječnost bezdanu duboku . . .

Spasi dušu svoju!

Kud brzaš, rieko mila, kud? —
„K svom cilju! Puštam polje, goru;
— Već dodija mi umor, trud —
Da smirim se u tihom moru!“

Ti dušo moja, kud ćeš, kud? —
„Nad oblake ja težim gore
K svom cilju — već me svlado trud —
U vječni mir, u rajske dvore!“

Sturm.

Ima li što jednostavnije, nego što je kap vode, kap rose, a ipak zasja li na njoj jasno sunašce, zacakli se kano biser! Takova dragocjena kapljica jest duša čovječja, u kojoj odsijeva slika Boga, vječnog sunca. Kano što se kapljica stapa s potočićem, koji hiti prema rijeci, a rijeka prema moru, tako se čovjek bez prestanka žuri k oceanu groba, u naručaj vječnosti. I ti, mlada dušo, nad kojom je još razastrto proljetno nebo mladosti, približuješ se svakim korakom smrti. Čovječja je duša kano voda, s neba silazi, k nebu se diže, veli pjesnik, a to vrijedi i za rosnu kapljicu duše čovječje, njezin cilj valja da je nebo. No mračan je most, što vodi u svijet onkraj groba, a most taj je — smrt. *Duša* i *smrt*, te dvije riječi bit će predmet razmišljanja u ovom odlomku.

Kako je čarobna priroda u krasnoj okolici, kakovim zanosom motrimo gore i šume, vrtove i poljane, drveće i cvijeće! A što je ipak priroda prema kralju stvorenja, prema čovjeku? A tijelo čovječje, bilo još tako ukrašeno sjajnom ljepotom i ljupkošću, što je prema duši? — *„Prah je, koji će se opet obratiti u prah“*, „cvijet je, koji danas cvjeta, sutra vene!“ Velja, uzvišena i lijepa samo je kraljica kralja stvorenja, besmrtna duša, remek-djelo iz Tvorčevih ruku, stvorena na sliku i priliku Njegovu, otkupljena dragocjenom krvlju Njegova Jedinorođenca, određena za vječno blaženstvo! Takovu dušu imaš i ti, drago dijete, za nju ćeš jednom račun davati! Zato sjećaj se ćešće onoga, što je jedino potrebno: *Spasi dušu svoju!* Spasi ju svakako! Svrha je tvoja na zemlji: ljubiti Boga, služiti Njemu i po tome spasti se. Ti poznaš svrhu, radi prema njoj. Veliki sv. Augustin kaže: *„Srce je naše nemirno, dok ne počine u Bogu“*. Dà, mila djevojko, ako sve tvoje želje, misli i riječi, ako sva tvoja djela odgovaraju volji Božjoj, to ćeš već ovdje, a još bolje ondje uživati blaženi mir u Bogu, kano što golubica u gnijezdu svome, kano lađica u luci, kano što djetešce u majčinu krilu! Dà, spasi dušu svoju, jer je lijepo, neizmjerno lijepo nebo, koje te čeka. Da li ćeš svoj cilj postići, o tom će odlučiti smrtni čas. Kano drugu opomenu stavljam ti na srce u ovom odlomku rečenicu: *Misli često na smrt!* Ako ti je savjest čista, ne trebaš se smrti bojati, ćutiš li, da si kriva, ne ću da prestanem dovikivati ove riječi, one će te pobuđivati i učiniti, da se popraviš. Ne hvastaj se odveć mladošću svojom, snagom i zdravljem svojim. Sjećaj se ovih riječi:

Jedan je kosac, smrt mu je ime,
Kosi, što Višnji naloži kada,
Kosa je svagda preoštra s njime,
Zamahne njome — u čas sve pada.

Ne možeš ni ti njemu prkosit,
On će i tebe jednom pokosit!
Toga se često neka svi sjete,
A i ti nježni, preliepi cviete!

Čuvaj se, mili cvijete, smrt ne oklijeva, ona ne pita, je li čovjek pripravan ili nije, često puta baš osobito voli nježne pupoljke. Zato se staraj, da te ne zateče nepripravljenu. Mlada dušo, biseru dragocjeni, sjajna kapljico, koja si s neba došla, želiš li opet uspeti se, sjećaj se jednoga, što je potrebno: *Spasi dušu svoju!* pa da se ne izgubi i da u život vječni uđe: *Misli se često na smrt!*

Zlatna zrnca:

„Kakva korist čovjeku, ako sav svijet dobije, a naudi duši svojoj?
Ili, kakav će otkup dati čovjek za svoju dušu?“

Matej, 16, 26.

Najbolji konjik smrt je, svak to zna,
Od zore brži, što se milo sja.

Geibel.

Brzo, brzo kao čas
Gine sjaj i svaki kras!
Ne hvastaj se obrazima.
Bielima i rumenima
Znaj, da svaki vene cviet!

Hauff.

Ko oblaka tamna sjena
Ljudski život mine često,
I nas usred tog života
Smrt na svako prati mjesto.

Weber.

Kano pjena pliva trud i briga na našemu životu, život je san u zoru, a smrt kratki počinak.

Stollberg.

Vjera.

Ako želi kroz valove mora
Brod tvoj smjelo bez pogibli brodit,
Potreban ti na brodu je kompas —
On će k cilju tebe stalno vodit!

Opasno je i burno, mila djevojko, more života, kojim ti je zabroditi. Tu ti treba dobar kompas, koji će ti uvijek pokazivati tvoju zadnju svrhu i konac. Treba ti čvrsto veslo, da kriva struja — nazivlju je danas strujom vremena, — ne upravi tvoj slabi brodić krivim putem, da ga bure strasti ne bace na hrid, gdje bi se mogao razbiti. Taj vjerni kompas na moru života, to čvrsto veslo, koje ti treba, *katolička* je *vjera, sveta* je *vjera.*

Milo dijete! o, da smognem prave riječi, kojima bih mogao živo i uspješno tvome srcu govoriti! Dà, vjeruj mi: ne ćeš izbjeći zamkama, podleći ćeš pogiblima, nastradat ćeš na zemskom putovanju, ako ne uzimadeš *čvrste vjere i prave pobožnosti!* Ma da si još tako prijatna i ljubezna obličjem i vladanjem, bila nadarena svim vrlinama duha i tijela, bila bogata i obrazovana, bilo ti srce sada još nepokvareno, — ti niti si lijepa, niti ljupka pred licem nebesa, niti ćeš biti sretna u vremenu niti u vječnosti, ako nijesi i *pobožna!* O, ne daj, da te okuži teška bolest današnjega

vremena, zarazna guba, koja je zahvatila sve krugove društva — osobito više — naime *vjerska mlakost* i *nehajnost!* Na sv. krstu dobila si plemićki pridjevak: *„Kršćanka — katolikinja?*, pa pokaži, da si vrijedna toga najvišega, najčasnijega naziva! Tebi su poznate dužnosti iz *katekizma*, što ti ih nalaže tvoja sv. vjera. Katekizam neka ti bude uvijek zlatno pravilo, tvoj kažiput, po kojem ćeš se ravnati u življenju i djelovanju kroz čitav život svoj! Ljubi *molitvu, primanje sv. sakramenata, polazak sv. mise.* Drži točno zapovijedane *posne dane!* Štuj revno *Majku Božju i mile svece!* O kako sjajne primjere pobožnosti i straha Božjega dadoše ti svete djevice, kao sv. Agneza, Cecilija, Agata, Lucija! U naše doba mnogi drže, da su kao oprošteni od pohađanja *propovijedi.* Odtuda mlakost i religijozno neznanje.

O mila djevojko, ne drži se ti ovakovih načela, polazi rado i revno na propovijed, tà ona je *„riječ Božja“!* Ili zar da te zasrame nerazumne životinje, ribice u legendi sv. Antonija? Taj veliki čudotvorac držao je jednom propovijed, na kojoj nije bilo nikakovih slušatelja. Duboko rastužen pođe na obalu morsku i poče propovijedati ribama. I doista, dogodi se čudo, jatomice doplivaše ribe i nepomično slušahu glasovitu ovu „propovijed riba“. Čitaj također često *nabožne spise*, razmatranja i spasonosne knjige. Takvim čitanjem i slušanjem propovijedi širit će se sve više tvoje religijsko znanje.

Sveta vjera, koju u srcu nosiš, neka ti bude najveće blago na zemlji, i zato je čuvaj brižno i čuvaj je od svih pogubnih utjecaja.

A tvoja pobožnost neka je *prava i istinita*; neka s jedne strane bude prosta od ljudskog obzira, neka se ne žaca svoju vjeru uvijek i svagdje vedra čela ispovjediti, a s druge strane neka se odviše ne ističe, neka bude *skromna.*

istinita pobožnost nije hinjena ni licemjerna. Sljedbenike drugih vjera ne smiješ prezirati, već ih radi zablude žali i moli za njih.

A ako si pravo pobožna, ne će ti u burama života nikad ponestati ni čvrsta *pouzdanja u Boga.*

Srećno pošla pobožnim srcem na put u život! Bog bio s tobom!

Prava, prosvijetljena, iskrena religijoznost najbolja je vrlina kršćanske, katoličke žene; ona je izvor svih njenih krjeposti, njezina najljepša, najkrjepčija utjeha i jedino njezino spasenje u životu i smrti.

A. Libenau.

Presveta vjero križa, ti jedina zajedno spajaš
Dvojaku palmu u jednom viencu: poniznosti, snage.

Schiller.

Prava žena vjeru štuje,
S kršćanstvom se naslađuje;
Vjera joj je duši hrana,
Pomoć radu preko dana,
Vjera njoj je svaki čas
Krjepost, snaga, štit i spas!

C. Wöhler.

Biesni valovje morsko,
Razmahao se vjetar hud —
Ne boj se! Gospod je tvoja
Hrid . . . zaman je buri sav trud.

Mrka je noć, bez zviezda,
Pust zemski je posvuda kraj,
Al ne boj se! Gospod je tvoje
Svjetlo! On sav ti je sjaj.

Usne bolno ti drhću,
Ah, težak li križ je taj,
Al ne boj se, ništa se ne boj;
Gospod ti pomoć i — raj!

Oser.

Dužnosti.

Sve neka uzmu, al to jedno,
Što više je od svega vriedno,
Ne može uzet nitko, — to je:
Sviest: dužnosti ja vršim svoje!

Da mora svako raditi, to si čitala već u prvom poglavlju. A sada te opominjem: „Moli i radi!“ i opet: „*Vrši u svem svoju dužnost!*“ Dužnost ima veći opseg nego sam rad, dužnost obuhvata sav rad i mar, sve zapovijedi Božje, ujedno i sve pravedne zahtjeve, što ih ljudi na tebe stavljaju. —

Vršiti dužnosti je teško. Često dolazi čovjek u takove životne prilike, u kojima valja da je snažne volje, a da se ne uskoleba u svojim načelima. Ali ne daj, da te zavedu ili da izgubiš volju, ako tvoj trud ovdje ne steče nikakova priznanja, na drugom te svijetu čeka to ljepša paoma — zato budi vjerna svojoj dužnosti! Teško je istina dužnost vršiti, ali ipak *slatko.* O, na večer, kada se na počinak spremaš, nema slađega čuvstva, nego kad možeš sama sebi reći: cijeli dan vršila sam vjerno svoju dužnost. A kada se u večer tvoga života umorno tijelo spremi na vječni pokoj, bit će tvomu srcu najslađa utjeha pomisao: vršila sam savjesno svoju dužnost.

Dužnosti treba da vršiš *Bogu za ljubav.* Sav rad i napor, ma da u znoju svoga lica od rana jutra do kasne večeri radiš, sav taj posao bio bi bez ikakve veće vrijednosti, ako ga ne bi posvetila *dobrom nakanom.* „*Niti je onaj, koji sadi, niti je onaj, koji zalijeva, već je onaj, koji daje da raste, — Bog,*“ veli apostol. Ne zaboravi dakle rano, da već kod jutarnje molitve svaki dan probudiš *dobru nakanu,* s kojom žrtvuješ sve, što kroz dan uradiš i pretrpiš, dragomu Bogu. Lijepo je običavao svoju dobru nakanu pobuđivati blaženi Klemens Marija Dvořak Hofbauer. Pobožna pjesnikinja Kordula Wöhler zaodjenula ju lijepim stihovima. Evo nekoliko kitica:

Sve, što ublažim, svaka muka,
Svaka nužda, gdje priskočim,
Sve, što radi moja ruka,
Sve, kud nogom svojom kročim,
Sve to Bogu u čast dajem,
Da mu slavu povećajem!

Sve mi rieči, što ih velim
I sve žiće moga tiela,
Sve, što rukom svojom dielim
S jutra preko dana ciela,
Sve to Bogu u čast dajem,
Da mu slavu povećajem!

Sve, što makar malo vriedi
Do najvećeg svakog čina,
Il ga čitav sviet taj gledi
Il moj anđeo sa visina,
Sve to Bogu u čast dajem,
Da mu slavu povećajem!

O mila djevojko! Ovako neka bude i tvoje geslo. „Sve to Bogu u čast dajem, da mu slavu povećajem!“ O, nezaboravi nikada, osobito ne kod teških i mučnih radnja probuditi dobru nakanu! I najmanje djelo možeš time za-

služnim učiniti. Dobra nakana je poput čarobne šibike, koja u zlato pretvori sve, čega se takne, pa bio to i pijesak i kamen.

Upiši duboko u svoje srce ove tri rieči: „*U ime Božje!*“ I kadgod ideš na posao, pročitaj u svojoj duši rečenicu: „*U ime Božje!*“

Zlatna zrnca:

Vrši dužnost, a ne zbori:
— Što će ljudi na to reći? —
Da l' će koji da te kori,
Il ćeš slavu time steći,
Vrši dužnost vick!

Il ti radost srcem vlada
Il jad u njem stan svoj vije,
Makar duša s boli strada,
Ljepše od tog ništa nije:
Vrši dužnost viek!

Il tko trud tvoj dobro sudi,
Il neharno sve to vraća,
Nemoj sustat, tebi budi
Ponajljepša sveta plaća:
Vršim dužnost viek!

Vidi Gospod sa svog truna
Plemenitost tvoga rada;
On će jednom biti kruna
Tvoja zavijek, ako sada
Vršiš dužnost viek!

G.

Vrši dužnost u sve dane,
Pa će brige sve izginut;
Ako sreća mah ne svane,
I sjutra će danak sinut.

H. Steinheuer.

Molitva.

Molitva je melem, utjeha i mir,
Preslatko je s vjerom u Gospodu mrjet.
Lenau.

Kad je patriarka Jakov kao mladić na bijegu pred svojim bratom prenoćio na poljskom kamenu, čarobno je snivao: Ljestve jedne sizale su od zemlje do neba, anđeli Božji uzlazili su gore i dolje, a povrh njih sjeđaše na prijestolju Jehova. Draga djevojko, i ti valja da podigneš ovakove Jakovljeve ljestve u svome srcu, da se na prečkama ovih ljestvi u društvo svetih anđela u nebo uspinješ, te obogaćena opet na zemlju siđeš. Te Jakovljeve ljestve, koje ti za čestu porabu najtoplije preporučujem jesu: *molitva.* —

Moli i radi! kaže poznata poslovica. Svaki je čovjek pozvan da radi, ali isto tako i da moli. Molitva i rad, rad i molitva mora da su vjerno združeni u životu. I ti, draga djevojko moja, moraš moliti *često, dobro i mnogo.* Ne obaziraj se na ljude svjetovnjake, koji imaju bezvjersko i hladno srce, koji te zovu pobožnom bogomoljkom, ne daj, da te smetu. Podijeli svoje vrijeme na rad i molitvu, te ostani vjerna prijateljica molitvi. Pazi, da ne moliš *samo ustima;* takova molitva, ma bila još tako glasna, rasplinula

bi se poput vapaja zabludjeloga u pustinji, već i *srcem.* Valja da moliš u svako doba, srcem i rukom, ustima i duhom. — Možemo li se i *samim srcem* pomoliti? Jest, i to je doista lijepa i korisna molitva, koju nazivamo *razmatranje.* U tom času nije duša više na ovoj suznoj zemlji, ona uroni poput smionoga ronioca sa slatkim strahom i dubokim poštovanjem u tajinstvene dubine vjere, u vječne istine kršćanstva, a kako divno i dragocjeno blago pokazuje joj se tamo! Veličina i ljubav Božja, veličanstvo nebesa, ponor pakla, more vječnosti, kraljevstvo milosti itd. O, imade tisuću stvari, koje može kršćansko srce s najvećom korišću promatrati! Kršćanska djevojko, ljubi razmatranje!

Kada treba da se moliš? „Molite bez prestanka," odgovara Duh sveti. To se imade tako razumjeti, da imaš često moliti, ali ipak valja, da imadeš i određeno vrijeme, kada se moliš. Da u tebi krjeposni usjevi mogu uspijevati, zato treba mnogo topline i sunčanih zraka. Stoga nakvasi svaki dan dušu svoju večernjom i jutarnjom rosom pobožne molitvice. —

Na podne neka tople sunčane zrake molitve padaju na tvoje krjeposno cvijeće. Dapače, u noći, kade se probudiš, prosvijetli svoju nutrinju kratkom molitvicom kano svijetlom iskrom zvijezde! Moli se rado i često, moli u *svakoj nevolji!* Moli osobito u *napasti;* moli *pobožno, ponizno i pouzdano.* Ne budi kod molitve sebična, ne moli samo za sebe, nego za sve moli, za prijatelje i neprijatelje, za sve putnike u ovoj suznoj dolini i za sve duše u čistilištu.

Moleći bit će tvoja duša u istinu lijepa. Neki pisac veli o djevojačkom oku, da je najljepše, kada se prema nebu obraća i sjaji u uzvišenom svjetlu molitve, kad se pobožni pogled iz čiste zjenice uzdiže poput ljiljana na

djevičanskom tlu, kad se iz njezina pogleda odsijeva molitva puna vjerskoga čuvstva i božanske ljubavi; kad se u njem odrazuje duboko nebo vjere.

Dà, pamti pjesnikove riječi:

Moleći koljeno sagni duboko,
Molitve ljestve k nebu će se dići;
Po njima tada lako će žarka
Molitva k vratima rajskima stići.

Zlatna zrnca:

Molitva je izvor sviju krjeposti, žila, kroz koju teku sve vrsti milosti, najbolje sredstvo, da čovjek napreduje u krjeposti. Ona je hrana duše, svjetlo razuma, lijek proti napasti, sigurni vez božanske ljubavi s pojedinom dušom, znak, po kom se pozna izabranik. *Sv. Ivan Klimak.*

Ako hoćeš žrtvovati, ako hoćeš molit s neba,
Čistih ruku, čista srca pred Višnjega stupit treba.
Weber.

Ako hoćeš započeti i tu išta zemaljskoga,
Ponajprije treba dušu do višnjega dignut Boga.
Iz molitve ti ćeš vidjet', da l' za tebe sreće ima,
Što ti moliš svojim srcem i što šapćeš sa ustima!
Rückert.

Molit, živjet, mora čovjek —
Tko to dobro upoznaje,
Život njegov molitva je,
A molitva život do viek. *Fr. Halm.*

Zaista nema ništa ljepše i neodoljivije od djevojke, kad moli.
Windhorst.

Kad pobožno sklopiš ruke,
Pa se moliš Bogu svome,
Ponajljepše to je vidjet
Na tom svietu zemaljskome.

Presveti oltarski sakramenat.

O, ovaj čudnovati kruh,
U prah vuče moj ponizni duh.
Taj kruh je moj Gospodin Bog,
Taj kruh je život žića mog,
Taj kruh je, što no slazi s neba,
Taj kruh je mana, što je putnik treba,
Taj kruh je raja nebeskoga dar,
Taj kruh je hrana duši na uhar.
C. Wöhler.

Kao ptica zamkama, tako je čisto i mlado srce čovječje, — sa svih strana opkoljeno i opleteno od svakovrsnih napasti. Kuda da se uteče? Ja sam Marijino dijete već uputio na njegovu majku, na njegove svete anđele i zaštitnike, a sada hoću, da mu pokažem još jedno mjestance, sigurno gnijezdo, kuda se plašljiva ptičica uteći može, a to je svetohranište. „Vrabac je našao kr.v, a grlica gnijezdo," kliče psalmista. Ovo je stan našega Spasitelja na zemlji, tu je postavio naš dragi Spasitelj prijestolje svoje, ovamo nas pozivlje nebeski prijatelj naših duša. „Dođite k meni svi, koji ste opterećeni i žalosna srca, ja ću vas utješiti." Ne treba da ti razjašnjujem, što je presveti oltarski sakramenat. Tvoja ponizna vjera kazuje ti, tko je ovdje prisutan, kako i zašto je prisutan. Htio bi samo u tvom pobožnom srcu pojačati ljubav k ovom presvetom sakramentu.

Ovaj sakramenat je sakramenat ljubavi, jer je naređen iz ljubavi k nama. Duhoviti pisac dr. Hettinger veli: „Ljubav je Gospodinova ovdje sve granice prekoračila, ona ne može da miruje, dok nije pretvorila srce čovječje u jaslice, u kojima hoće da počiva kao na prijestolju ljubavi, gdje milosti dijeli. Tako želi, da privuče k sebi čovjeka, da ga ogrli vrućom ljubavi, kao što majka grli svoje dijete. Ali ova nebeska ljubav traži od nas, da ju uzvratimo, te nam dovikuje: „Sine i kćerko, daj mi srce svoje.“ Doista, Spasitelja ne može ništa više razveseliti, nego kad mu dijete sasvim pokloni srce svoje! Uzajamna ljubav traži, da se sjedini, a to biva u presvetoj pričesti. Idi dakle često i rada k sakramentu pokore i k stolu Gospodnjemu! Gdje li je manje stalnosti nego u mladeži? Komu je potrebna veća pomoć nego opet mladeži! Kako brzo gubi mladež ozbiljnost i postojanost u pobožnosti! Stoga treba često da se očisti u sakramentu svete pokore i ojača u presvetoj pričesti! Mjesečno se dakle treba ispovijedati, mjesečno treba ići na svetu pričest. Budi to jedna od tvojih glavnih odluka u životu. A kako krasne plodove donijet će tebi uživanje ove anđeoske hrane?! Nebeski pokoj napunit će nutrinju tvoju. Vjera, ljubav, poniznost, sve krjeposti procvast će u tvojoj duši, a ti ćeš postati sve sličnija onomu, koga u svetoj pričesti primaš. Nu ne samo treba da se u presvetoj pričesti približuješ Spasitelju, već ga posjeti u svetohraništu, kad ti je god moguće. Gledaj da prisustvuješ sv. misi i u djelatne dane, kad ti to poslovi dopuste. Na ovom izvoru ljubavi traži oslon u napasti, jer tu ljiljani djevičanstva rastu, na ovom zdencu milosti naći ćeš okrepu i utjehu u bijedama života, tu ćeš naći savjet u svakoj dvojbi, a pomoć u tuzi i nevolji. Dolazi stoga često k svetohraništu, tu će se ublažiti boli i brige, a vratit ćeš se utješena, puna pobožnih misli i dobrih odluka.

Tude ćeš naći Onoga, koji zavređuje, da ga tvoja duša ljubi! Drži ga čvrsto i moli, da te nikada više ne ostavi, ni u životu ni na umoru.

Zlatna zrnca:

Sveta ispovijed pomiruje s Bogom, raduje anđele, umiruje savjest, uništuje krivnju grijeha, pruža stalnu pomoć, otvara nebo, razjašnjuje nebeske tajne, podiže nas sa zemaljštine i dovodi do uzvišenosti.

Sv. Augustin.

Ako te svjetski ljudi pitaju, zašto se tako često pričešćuješ, a ti im reci, da to zato činiš, da se naučiš Boga što bolje ljubiti, da se očistiš od svoje manjkavosti, u tvojoj tuzi utješiš, a u slaboći uspravno uzdržiš. Reci, da ti presv. sakramenat primaš, da ga se pravo primati naučiš, jer se teško može dobro vršiti, u čemu se čovjek dovoljno ne uvježba.

Filotea.

Moj Isuse, ja samo tebe hoću;
Što hoćeš ti, i ja htjeti to ću.
Što tebi drago, i meni je milo.
Sav sviet spram tebe tek je ništavilo.
Oj vodi viek me, kako ti je drago,
Tek jednu želju ispuni mi blago:
Da mom u žiću ne rastavi ništa
Od tvoga grud mi miloga svetišta!

Wöhler.

Isukrste, na oltaru — koga gledam sakrivena,
Daj da bude za čim čezne duša moja svakog trena,
Daj da lice obasjano od božanskog veljeg sjaja
Gledat mogu u blaženstvu bez odmora i bez kraja!

Sv. Toma Akvinski.

Blažena Djevica Marija.

Tuj pred majskim žrtvenikom,
Pred slikom ti, Majko, klečim;
Ovamo me srce vuklo,
Da od boli ga izliečim!
Tuj mi sreće bio vir,
Kadgod bol mi smuti mir,
Tuj i danas poteškoći
Utjehu ću naći moći!

N. Hanrieder.

Jamačno si već mjeseca svibnja, ovoga milog mjeseca Marijina, položila kiticu svježih đurđica na svibanjski žrtvenik! Jamačno, ta i ti si *dijete Marijino!* Ne ću danas, da ti govorim o pravim đurđicama, tom nježnom proljetnom cvijeću, nego ću ti govoriti o idejalnim đurđicama, što valja da na dnu srca tvoga cvatu ne samo u mjesecu cvijeća, nego i za jesenskih oluja, pače i ispod zimskoga snijega, a te idejalne đurđice su *ljubav i štovanje* k Mariji, *zazivanje, poštivanje i nasljedovanje* blažene Djevice. Tu krasnu kiticu cvijeća treba da kroz čitavu godinu stavljaš pred prijestolje nebeske Majke. *„Majke"* rekoh. Dà, Marija je tvoja majka, tvoja vjerna nebeska majka. Kad je pod križem stajala, tad joj je Sinak na umoru naložio, da tebi, draga djevojčice, majkom bude, i u tom

času dobila si ti naslov: „dijete Marijino". To je naziv častan, najčasniji iza imena „kršćanin". Ako je dakle Marija tvoja majka, onda mora tvoje srce pravom *djetinjom ljubavlju* k Njoj težiti i sav tvoj život mora da bude živi izraz pjesme: „Marijina smo djeca mi, o, čujte nas, o, čujte svi!"

O kako pouzdan, kako nježan i usrdan je odnošaj djeteta spram majke! Neokaljana i čista poput izvor-vodice u sunčanom svjetlu stoji duša djeteta pred majčinim okom; sve svoje male tajne, sve boli i radosti otkriva ono majci svojoj, majčino mu srce znade u svakoj sumnji za dobar savjet, u svakoj boli za utjehu, a u pomutnji za pravi put. Takova i još jača valja da ti je ljubav prema nebeskoj tvojoj Kraljici! — Pa kada te što snađe, napast ili tuga, a ti pohrli k majčinu Srcu Marijinu, k Majci dobrog savjeta, k Majci sveudiljne pomoći! Njoj, kraljici djevica, izručaj svoju nježno-bijelu anđeosku krjepost! Promatraj često Majku žalosti pod križem; pogled na veliku mučenicu ublažit će vatru tvojih boli, a uliti u srce ogavnost proti svakom grijehu. Ili zar bi mogla biti koja kćerka tako okrutna, da bi rinula oštar mač u majčine grudi? — O, čuvaj se! da ne raniš teškim grijehom ovo sveto Srce probodeno sa sedam mačeva, jer to bi bio novi mač!

Moli se rado Majci Božjoj, moli u jutro, o podne i na večer; to budi hrana tvojoj duši, kao Marijinu djetetu; svaki dah, svaka misao tvoje duše budi: „Zdravo Marijo!" Ovako slatko pozdravljaj nebesku Majčicu! —

Svetkuj osobito one dane, koji su posvećeni Majci Božjoj kao: *subote, Marijine svetkovine i mjesec svibanj.* Na svaki od tih dana donesi joj cvijetak ili malu trapnju, kratku molitvicu, a po mogućnosti primaj na te dane svete sakramente! Budi prijateljica *svete krunice;* moli ju često

i razmatraj, ona neka propleće sva tvoja djela poput bujno i vječno cvjetnih ružica. —

No ljubav ne ljubi samo, ona i *slijedi*. — O neka ti na stazi života uvijek pred tobom lebdi slika krjeposti Marijinih! — O kako *djevičanska*, kako čista bijaše Marija, ona, koju Duh Sveti nazivaše: „ljiljanom doline“, „prijateljice moja, golubice moja“. Kako *ponizna* bijaše ta Djevica iz Nazareta! Kraljevna Davidova koljena, ogranak njezina plemena brojio je 21 kralja, a ona naziva sebe: „Službenica Gospodnja“. Kako je *uslužna* kod Elizabete, kako je *ustrpljiva i Bogu odana* u Egiptu, kako *milosrdna* u Kani, a kako *duševno jaka i velebna* ispod križa Sinka svoga. Ajde, drago dijete, čini i ti tako!

Dà, budi dijete Marijino u svom životu, u svojoj ljubavi, u svojim bolima, sve do svoje zadnje ure, onda će i tebe jednom resiti svijetla kruna, koja resi djecu Marijinu na sve vijeke vijekova! —

Zlatna zrnca:

Želiš li k Bogu iz ove doli,
Tad „Zdravo Marijo“ prečesto moli.
Šapći, kad sretna, radosna si,
Moli i kad si nevoljna ti.

To ključ je u rajski, nebeski dvor,
To pozdrav anđela presveti zbor;
I „Zdravo Marijo“ Isusu slađe
Od svake je pjesme i sluša to rađe!

Dr. Helle.

Gospođo moja, o Majko moja,
Odsada bit ću svojina tvoja,
Pa jerbo sam tvoja čitava sva,
Zato i tebi prikazujem ja:
Oči, da čist je njihov mi sjaj
Ko nebo, moj pravi zavičaj.

Uši, da čuju samo tvoj glas,
Da se sirena klone svak čas;
Usta, da tebe samo tek slave,
Da griešit zamuknu i zaborave;
Srce do smrti odano, vjerno —
Dà, *sva* ti se, majko, prikazujem smierno!
I jerbo sam tvoja čitava, sva,
Odsad svojina tvoja sam ja;
Štiti me, kad mi smalakše snaga,
Brani me vazda, Majčice blaga! Amen.

Pesendorfer.

Sveti.

Oj, ne pusti zviezde svoje sjaj,
Što Vječni ti je dade,
Da kroz života prati tebe vaj
I svjetlom tjera jade!

Siebel.

Jesi li bila kada vani za vedre noći, kada je nebo bilo posuto zvjezdicama? Krasna li prizora! Tisuće i milijuni zvjezdica zirkaju na uspavanu zemljicu, svijetleći svojim milim svjetlom utješno i blago u tužno i izmučeno ljudsko srce. Neko čeznuće obuzima ti dušu, a da ona u taj par imade krila, prhnula bi u one svijetle visine. Znade to dobro i ćuti svako kršćansko srce. Mi ljudi ne imamo doma na zemlji, nama je određeno, da jednoć sjajimo gore u nebu u sve vijeke vijekova kao zvijezde na nebeskom svodu. Istina, još smo vezani na koru ove zemlje. Zasada možemo samo pogled svoj upirati na te zvijezde kao blistave svoje uzore, svoje slike. Budemo li i mi poput onih zvjezdica putovali stazom, koja nam je određena, tada će i nas stići ista sretna sudbina.

Tko su dakle one uzor-slike, u koje upiremo svoje poglede i koje valja da slijedimo? — Sveci su to, vjerni sluge Božji, koji su prije nas putovali ovom trnovitom ze-

maljskom stazom. Za njih također bijaše ovo putovanje puno kušnja, patnja, muka, pregaranja i tuge. Sada su oni sjajne zvijezde na nebesima, pa ako ih revno zazivljemo i njihove krjeposne primjere slijedimo, tada će ona nama zemaljskim putnicima uliti utjehu, snagu i odvažnost u neodlučna naša srca.

O mila djevojko! Upravljaj i ti pogled svoj onamo na nebeski krijes sa ovoga ništavog svijeta, gdje ima tako malo primjera krjeposti. Upalila se u tvojim grudima usrdna ljubav i štovanje k Majci Božjoj, k tvojoj svetoj imenjakinji, svetomu anđelu čuvaru! Nikada ne svrši jutarnje i večernje molitvice prije, nego si preporučila svoje mlado srce sa svim bolima i radostima nebeskim ovim odvjetnicima! Kako različito posula je zvijezde svemoguća ruka Stvoriteljeva, kao zlatni pijesak po noćnom nebištu! Isto tako različiti su i sveci, apostoli, mučenici, djevice, koje se ukazuju na kršćanskom zvjezdanom nebištu.

Gotovo ne ima krjeposti, koja valja da resi kršćansko djevojačko srce, a da ne bi tamo gore na zvjezdanoj visini imala svoj uzor i svoga zaštitnika. Ako ti je nevinost u pogibli, eno gledaj gore k onim svecima, koje ljiljan resi n. pr. k sv. Josipu, najčišćemu zaručniku Marijinom, k „anđelu u tijelu“, sv. Alojziju, k sv. Stanislavu, koji je pao u nesvijest, kad je čuo nečistu riječ! Hoće li, da se u tvom srcu pojavi drač taštine i oholosti, pomisli n. pr. na svetu Rozu limansku, koja bijaše tako smjerna i ponizna, da je Spasitelj nazivaše: „ružom srca svoga;“ vijenac, kojim si je po tamošnjem običaju resila glavu, isprepletala bi trnjem tako, te je trnovu krunu nosila na glavi. Možda si ti niskoga staleža, te moraš mnogo raditi. Uzmi za zaštitnicu sv. Zitu ili svetu Notburgu. Moraš li da snašaš mali križić, pomisli na svetu Tereziju, koja je uskliknula: „Gospodine, ili trpjeti ili umrijeti!“ — Možda si u prilikama,

gdje možeš drugima dobro učiniti, pomisli na ruže svete Elizabete, u koje joj je Bog pretvorio kruh, što ga je u košarici nosila siromasima, a spahija ju zatekao. Čitaj po više puta legendu svetaca i naći ćeš, da u nebu imade svaka krjepost svoj uzor. O tamo ima mnogo svijetlih ružica, mnogo blistavih zvjezdica, koje svijetle u tamnoj noći ovoga svijeta.

Pomišljaj više puta na ljiljan sv. Josipa i na druge svece djevičanske čistoće, na trnov vijenac sv. Roze, na veselu radinost sv. Zite i Notburge, na čeznuće za trpljenjem sv. Terezije, na čudotvorno cvijeće sv. Elizabete! —

Gledaj gore, ljubi, poštuj, zazivaj i slijedi u svemu svece, ove nebeske zvijezde u toj zemnoj noći!

Zlatna zrnca:

Božji kras na nebu gore,
Što ga sitne zviezde tvore,
Kako tih i svet je zbor!
Da ti srcu bolje bude,
Gledaj s ove zemske grude
K vječnom Bogu tamo gor'!

Vi zviezde na visu neba
Mirno vršite put svoj,
Vaji zemlje sred potreba
Ne dopiru do vas oj!

Kad oluja na nas udri,
Kad uzmori patnja grud,
Šaljete nam savjet mudri:
Srce biedno, hrabro bud!

Pa kad dokrajči se srećno
Naš na svietu tečaj tom,
U naselje ćemo vječno
Poći k vama, k cilju svom.

Sveti budite, jer sam ja svet. — Svakoga, koji zaziva moje ime, stvorih sebi u slavu. — Ništa nečisto ne može unići u nebo.

Sv. Pismo.

Svetost ne sastoji u tom, da velike stvari preduzimamo, nego da obične dobro ovršujemo.

Sv. Stanislav Kostka.

Roditelji.

Na djetinjstva sitnom utreniku
Čist potočić teče polagano,
Sved romoni mirno, potihano,
Plavog svoda odrazujuć kip
U valima svojim svaki hip.
Bez tog potočića žića jutro bi
Bez prekrasnih bilo liepih radosti,
Djetinjstva bi nebo tamno bilo tada.
Taj potočić, je l' ti poznat sada?
Majčina ga ljubav nazivlje zapada!
Krummacher.

Imadeš li, milo dijete, majku, koja te ljubi, oca, čije srce za te bije? O hvali dragomu Bogu svaki dan iz svega srca; jer tvoje djetinjstvo i mladost čuva majčina ljuhav i ugled očev. To je tvoje proljeće, gdje te razveseljuje pjesma ptičica i miris ružica, a nad njim lebdi nasmješljivo modro nebo bez oblačka tuge! Valja da cijeniš tu sreću: budi dakle zahvalna svojim roditeljima! Koliku li zahvalnost duguješ svojim roditeljima! Ti nití ne slutiš, koliko su oni podnijeli tuge i brige, muke i napora za te, koliko je besnenih noći pretrpjela tvoja majka, kolike molitve i uzdisaji dizali su se za te prema nebu, dok si od nejakoga djeteta postala odraslom djevojkom. Možda si roditeljima dijete suza! A koliko li žrtvi doprinašaju još i sada tvoji roditelji za te!

Pogledaj drago dijete, kako se tvoj otac neumorno čitav dan trudi kod svoga posla, pogledaj njegove žuljaste ruke, znoj njegova rada — komu za ljubav on to radosno čini? Za te, moja draga! Pogledaj majku! Možda ti kazivahu, kako je dobro izgledala. Vidi sada, rani se nabori pokazuju na čelu, a lice joj možda odaje bolni izražaj. Tko je tomu kriv? Ti, milo dijete. Brige za te surovim dlijetom uklesale su u njezin obraz svjedodžbu majčine ljubavi. I doista, nikada ne možeš da roditeljima isplatiš dug, ali ipak čini, što možeš!

Štuj i ljubi svoje roditelje! Imadeš li u srcu istiniti strah pred Bogom? Slušaj dakle, što Sv. Pismo kaže! „Tko se boji Boga, štuje svoje roditelje!“ Hoćeš li, da te u životu prati blagoslov božji? Onda si zaslužila roditeljski blagoslov, jer: „blagoslov očev učvršćuje kuću djece, prokletstvo ju majke razoruje.“ Čuvaj se, da ne uvrijediš roditelje: ljutitošću, surovim, nepristojnim riječima, lakoumnošću i lijenošću u vršenju vjerskih i zvaničnih dužnosti! I roditelji su ljudi kao i ti; budi s njima ustrpljiva! Budi roditeljima osobito u starosti oslon i utjeha! „Dijete moje,“ opominje Sv. Pismo „zauzmi se u starosti za svoga oca i ne žalosti ga za života. Ako mu ćutila oslabe, ne prezri ga i ne zabaci; jer dobročinstva, koja činiš svomu ocu, ne će se nikada zaboraviti.“ Bio bi znak pokvarena srca, kad bi se dijete sramilo svojih roditelja. Roditeljima nadalje duguješ poslušnost. Oni su tvoji poglavari, oni su zamjenici Božji. Božja volja očituje se u njihovim zapovijedima, ako se ne protive zapovijedima Onoga, koga valja više slušati nego ljude. Zato slušaj roditelje, kada te nagovaraju na molitvu, pobožnost, na rad, učenje, kada ti zabranjuju općenje s onim društvom, kada ti zabrane polaziti onu zabavu — budi uvjerena, oni ti žele samo najbolje! Slušaj svoje roditelje i poglavare rado, s voljom, točno, bez oklije-

vanja, ponizno, ne pitajući „zašto?“ I kad jednom starijom postaneš, nemoj kazati: Toga ja sada ne trpim! Ne, poslušaj još i tada želju i dobar savjet svojih roditelja, jer su oni životnim iskustvom pred tobom.

I kada će jednom pokrivati hladna zemlja vjerna oca i dobro majčino srce, koje te vruće ljubi, tada ćeš znati, da je samo jedan otac na svijetu i da ne možeš naći vjernije prijateljice od majke! —

Zlatna zrnca:

I da mi život na poklon ponudi
Sva veselja i sva blaga,
To oca srce, te matere grudi
Naknaditi nij' mu snaga!

Uzmi suncu zraku, i ne će više sjati; odijeli potok od izvora, i ne će više teći; uzmi granu od drveta, osušit će se; uzmi ud tijelu, i poginut će; uzmi djetetu poštovanje spram roditelja, i nije više dijete, ni sin, ni kći. —

Sv. Petar Krizolog.

Najčišći glas, što kroz svemir ori,
Načišći trak, što k nebu teži gori,
Najsvetij' cviet, štono cvasti zna,
Najsvetij' plam, štono ovdje sja,
Sve naći ćeš na ovom mjestu tek,
Gdje majka moli za čedo si viek!

F. Stolle.

Tako toplo, tako milo
Nigdje tebi ne bi bilo
Ko u majke naručaju drage.
Nigda zraka bolje sreće
U dio ti pasti ne će
U zaštiti kao majke blage!

Heyse.

Zahvalnost.

Budi dakle zahvalna za najmanje, i bit ćeš dostojna primiti veće.

»*Nasljeduj Krista.*« *(2. 10.)*

U ovom poglavlju, draga djevojko, hoću da ti vruće preporučim zahvalnost, kao najljepši ures duše. Zahvalnost ti budi *slatka* i *sveta dužnost.* Duh sveti to traži ovim riječima: „*Za sve zahvaljujte, jer je to volja Božja u Isusu Kristu, ovo se tiče vas sviju!*“ O kako te divni primjeri potiču na zahvalnost! U starom Zavjetu govori knjiga Siraha o kraljevskom pjesniku Davidu, kojega su psalmi ponajviše žarki hvalospjevi: „Za svaki darak doprinese on Gospodinu svoju zahvalu — i Previšnjemu divnim riječima.“ O draga djevojko, kad bi se moglo i o tebi reći, da si za svaki darak zahvalna Bogu. Ti doduše ne znaš tako krasne riječi slagati u svoje zahvalnice kao David kralj, no pred Bogom Gospodinom jednako vrijedi ponizna zahvalna molitvica. U novom Zavjetu eno Majke Božje, kano sjajni uzor zahvalnosti. Kako žarka i vruća bješe zahvalnica blažene Gospe, kad bi odabrana za Majku Božju. Tu svoju zahvalnost izljeva ona u hvalospjev Magnificat: „*Veliča duša moja Gospodina!*“ Nasljeduj

dakle taj slavni uzor zahvalnosti, pa budi i ti zahvalna. Budi zahvalna Bogu, svojim roditeljima, svojim uzgajateljima, učiteljima i dobročiniteljima! Bog je tvoj najveći dobročinitelj, pa zahtijeva od tebe zahvalnost. Kako se je bolno potužio dragi Spasitelj na nezahvalnost one desetorice gubavaca, od kojih mu samo jedan došao da mu zahvali! A kako je ganutljiva tužba Isusova, kojom se tuži na nezahvalnost naroda židovskoga u tužaljci na Veliki petak:

Moj puče, što ti skrivih kad?
Što? — reci meni, kaži sad!
Iz Egipta te ja izvedoh,
A ti svom spasu križ si predo . . .

A kad je Spasitelj blaženoj Margareti Alakok objavio pobožnost presvetoga Srca, izrijekom se je potužio na nezahvalnost ljudsku. Zar i ti, draga djevojko, da budeš nezahvalno dijete Božje? Ne, ti nemoj, kako to ljudi običavaju, Boga samo moliti za njegovu milost, već mu onda za primljeno i zahvali. Osobito hvali dragom Bogu za milost svete vjere, nemoj da mu hvalu samo riječima izričeš, već pravim kršćanskim krjeposnim životom. Uz Boga tvoji su najveći dobročinci *roditelji* tvoji.

Veliku zahvalnost duguješ svojim *vjeroučiteljima* i *učiteljima*, svojim *odgajateljicama* i *učiteljicama*. S kolikim su marom i brigom, s kolikom ljubavi i strpljivošću usađivali oni u tvoje mlado, možda neuputno srce, klice dobra, klice vjere, krjeposti i znanja! Što razumiješ, što znadeš, što jesi, njima imaš da zahvališ. Ljubaznom zahvalnosti očituj svoje plemenito srce, marljivo moli za njih, pokazuj im svoju ljubav i odanost, gledaj, da im vjerno i rado u pomoć pritečeš, ako se za to prilika pruži. Pazi, da im ne budeš na sramotu, već se pokaži u životu dostojna njihovih nauka! Slično valja da si *svim ostalim dobročincima* zahvalna.

Da li si čula kada govoriti o „crnoj“ *nezahvalnosti?* Riječ već kaže, kako je nezahvalnost ružna. Pa ipak nije rijetka. Ništa čovjek tako teško ne zaboravi, kao nanesenu mu uvredu, a ništa tako lako kao iskazana mu dobročinstva. A trebalo bi, da je obratno.

Kako je god zahvalnost lijepa, tako je nezahvalnost ružna; ona pokazuje nedostatak prave obrazovanosti i plemenita čuvstva. Samo niske duše su nezahvalne. Najveća je opet nezahvalnost, kad se umjesto dobro s dobrim dobro sa zlim vraća. Dobro kaže Weber:

„Uljudan dječak neuljudnu zahvalnost pokazuje,
Ako u zdenac, iz kog se je napio, pljuje“.

Čuvaj se, da ne budeš slična takovu dječaku! Nasuprot budi zahvalna, i to i *„za najmanje“*, kako veli knjiga „Nasljeduj Krista“, „i bit ćeš dostojna većega“.

Zlatna zrnca:

Jesensko lišće pada sa stabla, ali zahvalna duša ne zaboravlja nikada, tko joj je u životu pomogao.

B. Weber.

Mileno diete, zahvalno budi
Za sve, što dobra tko ti iskaže;
Hvaliti zahvalno srce u grudi —
Za to se rieči dosta ne smaže.
Pa bilo to djelo neznatno, malo,
Al ipak do toga mnogo je stalo,
Da budeš zahvalno viekom ti!

Ljubezno diete, budi ti viekom
Zahvalno, to će se već ti nagradit,
Najmanja hvala, usluga nekom
Poslie zna dušu miljem zasladit.

Nezahvalnost plaća svieta je tog,
Al srce čovjeka čestitog
Nezahvalno ne znade bit.

Najprije Višnjem, dobrome, jakom
Zahvaljuj za milost, dare druge;
Pobožno živi, jer će Bog svakom
Platiti jednom obilno duge.
Slušaj me, diete, ponovno čuj:
Dok si na svietu ovome tuj,
Zahvalnost neka resi te viek!

Fr. Pesendorfer.

Ako nas sretne kogod, koji nam duguje zahvalnost, odmah se toga sjetimo. No kako često, sretnemo koga, kome dugujemo zahvalnost, pa ipak na to i ne pomislimo.

Göthe.

Prijateljstvo.

Ništa nema tako mila čovjek,
Nit mu stalo tako je do čeg',
Kol'ko vjera, da se drži doviek
I za žića prijateljstvo sveg.

Simon Dach.

Suncokret cvijet ima svojstvo, da cvjetnu svoju glavu okreće prama svjetlu. Slično je i s ljudskim srcem: ono se s čeznućem i ljubavlju obraća k drugomu srcu, s kojim se tijesno veže vjernim prijateljstvom. Akoprem valja da smo sa svima u prijateljstvu, koliko nam to nalaže kršćanska ljubav k bližnjemu, ipak svaki čovjek više ili manje osjeća potrebu jednomu se samo srcu sasvim povjeriti i s njime dijeliti radost i žalost.

„Il ti bilo dobro il stradala kada,
Tvome srcu treba drugo srce tad!
Dieljena je radost dvostruka naslada,
Podieljena bol za polu smanji jad". —

pjeva pjesnik.

Je li prijateljstvo dozvoljeno? Jest! Sam sv. Toma nazivlje prijateljstvo krjepošću. Pa zaista, pravo je i istinito prijateljstvo u svijetu, gdje imade toliko lukavštine i opa-

čine, divna krjepost, blistava svijetla točka; pravo je prijateljstvo plemenita mladica, mirisavi cvijet na divnom drvetu ljubavi. Ali, kada je prijateljstvo istinito, pravo i dobro? Onda, kada je razlog dobar, i kada se prijatelji vode međusobno k savršenosti. Ako dvojica sklapaju savez, da zajedno robuju svim sklonostima, to bismo oskvrnuli sveto ime prijateljstva, kad bismo ovaj savez nazvali prijateljstvom. Da li je tvoje prijateljstvo dobro i plemenito, možeš da razabereš iz njegovih posljedica. Je li te drugovanje s prijateljicom učinilo boljom i krjeposnijom, onda je prijateljstvo dobro. Ako si u vršenju vjerskih dužnosti ravnodušnija, mlaka u vježbanju krjeposti, ako si lakoumnija i misliš previše na svijet, onda je tvoje prijateljstvo zlo ili barem opasno, pa ga zato prekini što prije. Ne sklapaj prijateljstva sa zlima. To bi značilo s vlastitom dušom u ljuto neprijateljstvo stupiti. Istinito i plemenito prijateljstvo je ono, koje se temelji na međusobnom povjerenju i štovanju, gdje jedno drugo podupire, u dvojbi savjetuje, u žalosti tješi, od pogibli i pogrješki iskreno odvraća, a gdje jedno drugo oplemenjuje dobrim primjerom krjeposti i pobožnošću. Samo plemeniti ljudi, samo velika srca sposobna su za istinito prijateljstvo, jer istinito prijateljstvo isključuje svako nepovjerenje, svaku sumnju, najmanju zavist i sebičnost, ono mora i žrtve prinositi u nevolji i upravo u nevolji i nesreći prokušava se, da li je valjano. Ispituj, draga djevojko, svoja prijateljstva; po ovim ćeš ih znacima prepoznati, da li su dobra ili zla. Budući da ovdje govorimo o prijateljstvu, hajde odmah da koju spomenemo i o neprijateljstvu. I među djevojkama imade katkada neprijateljstva, nastala iz zavisti, ljubomora, prepirke i uvrede. Ne dopusti, da u tvom srcu nađe mjesta gorčina i odvratnost, pokaži, da si plemenita, te pruži ruku na pomirenje. Molim te, oprosti — zaboravi!

„Kada ko u tugu kakovu te spravi,
Mah to s uma smetni,
Ljubav, koja sebe samu zaboravi,
Srcu kras je cvjetni.
Pun borbe, muke sviet je vas,
U takav svaki gorak čas:
Zabudi, oprosti!
Ako ko u tugu kakovu te spravi,
Ti za nj zadovolji.
Ako li žar srca za nj je bio pravi,
Bit će tim još bolji.
Pa ma tebi gorkim činilo se to,
Znaj, da nije baš se tako mnilo zlo:
Zabudi, oprosti!

Ali zar ne — u tvom srcu imade samo mjesta za plemenito prijateljstvo, a nipošto za neprijateljstvo, ma koje vrsti? Na koncu ovoga dijela o prijateljstvu upućujem te još na božanski uzor svakoga prijateljstva, na Isusa, kojega je s apostolima, s Lazarom, Marijom i Martom vezao vez najiskrenijega prijateljstva.

Spasitelj budi i tvoj najbolji prijatelj. Ljubav stvorova varava je uvijeke. Osim nebeskog prijatelja dajem ti još i nebesku prijateljicu Mariju, Majku Božju. Božanskomu Srcu Isusovu i presvetom Srcu Marijinu obraćaj suncokret srca svoga u vjernoj ljubavi, pa ćeš vezana s tim presvetim srcima biti blažena.

Zlatna zrnca:

Gledaj, kako je lijepo i dobro, kada braća međusobno u miru stanuju. *Sv. Pismo.*

Pravi su ti prijatelji,
Što od zloće tebe brane,
Budno po najboljoj želji
Dobro tek ti činit kane,
Tajne vazda vjerno kriju,
Samo dobro razotkriju,
Kada treba, pomoć znadu,
A ne bježe ni u jadu.

Indijska rečenica.

Božji blagoslov.

Sviet pun je Božjeg blagoslova,
O, želiš li ga? Bit će tvoj!
Ti pružaj ruku vazda s nova
I svog se Boga mudro boj.

Weber.

Lijepe su ove pjesnikove riječi! Te riječi uključuju u sebi veliku istinu. Samo zasluga dobiva krunu, samo radnja nagradu. Tko hoće da žanje, mora da prije posije; tko hoće da sabira plodove, treba da ih prije zasluži. Život je borba, strašljivac i lijenčina u toj borbi nikada ne će izvojštiti pobjede. Svaki čovjek, ma kojemu staležu pripadao, mora raditi. „Čovjek je rođen za rad, kao što je ptica stvorena za lijet", kaže Sv. Pismo.

Na tebe, ljubljena djevojko, protežu se također spomenute riječi. Ni ti ne smiješ da stojiš prekrštenih ruku i ti valja da radiš, valja da si neprekidno zaposlena, marljiva i radina. Mnogo ćeš korisna znanja, koje je za vjersko-ćudorednu naobrazbu od najveće cijene, ponijeti sa sobom u život. Možda su tvoji roditelji imućni tako, te si možeš steći veću naobrazbu u glazbi, književnosti, u raznim jezicima i t. d. Nastoj svim silama, da si znanje umnožiš.

No tu valja da odstraniš jedan greben. Pazi, da se ne bi od mnogoga učenja otuđila radu. Pravi djelokrug ženskoga spola nije znanje, već kuća; stoga ako i posjeduješ višu naobrazbu, valja ipak da se sprijateljiš s ručnim radom i s kućnim poslovima. Slabo je i samo polovično za život spremna ona djevojka, koja znade doduše glasovir udarati, francuski razgovarati, u društvu se kretati i sjati, ali kraj toga ne umije igle rukovoditi, niti jušice skuhati. Ali ljubezna djevojko, možda te čeka druga sudbina, čim pučku školu ostaviš; možda na te čeka škola tjelesnoga rada. U tom slučaju ajde veselo i bez oklijevanja na posao. Zar je raditi sramota? Ne, nikada! Rad je za kršćanina čast i slava! Zar nisu kćeri careva i knezova ostavile sjajne palače, te kao uboge redovnice obavljale najniže poslove? Jest, i još više! — Nije li božanski Spasitelj sam radio i tako rad i posao oplemenio? Pogledaj u nazaretsku kućicu! Eno tamo dvije previšnje ličnosti kraljevskoga koljena Davidova: Marija sjedi s preslicom, a sveti Josip obavlja teški tesarski posao, dok Isus, sin svemogućega Boga, pomaže jednomu i drugomu. Slijedi ove uzvišene uzore, pa ajde i ti rado i veselo u školu rada.

Izbjegavaj besposlicu, ona je početak svih opačina. Lijena djevojka, makar da joj lica cvatu, ipak je slična uvenutu ružinu pupoljku! Ne gubi vrijeme: ono je dragocjeno! Doista život je kao san. Oj, kako brzo proleti! Jao si ga tebi, ako si život prospavala. Upotrebi sposobnosti sebi i drugima na korist. Radi, ali radi Bogu za ljubav, s pravom namjerom, ne iz taštine ili pohlepe, zato da te drugi hvale ili da možda druge zapostavljaš. Počni i dovrši posao s molitvom, radi s Bogom i za Boga, onda će biti i blagoslov Božji tvoja svojina.

Na koncu još jedna opomena:

Podi de u Božje ime
I začni radit poso svoj
I rano sij, sij marom svime:
Što svrši se, to traje, oj!

Pogubna je besposlica,
Spasan ustrajan je rad;
Liep je ures mlada lica
Znoj, što po njem teče kad.

Ti ne možeš, dašto, znati,
Hoće l' plod ti donest rad,
No blagoslov Božji prati
Dobro uviek, ne tek kad!

Zlatna zrnca:

Oni, koji spavaju, ne će dobiti kraljevstvo nebesko; lijenčini nije obećano blaženstvo, ali će ga steći pobožna i bogoljubna marljivost.

Sv. Leon papa.

Najpogibeljnija spasenju je besposlenost i propuštanje vježbanja u krjepostima. —

Kard. Belarmin.

Velik je napor uz brdo ići,
Ali je liepo na vrh mu stići.

Sailer.

Rad je krvi dragomast,
Rad krjeposti daje cvast.

Herder.

Svojih ruku, oj, ne skrsti!
Jest! Bog daje svoje.
Želiš doseć cviet si s prsti,
Čini i ti tvoje!

Muth.

Bez marnosti kao i bez znoja,
Lovor ne će bit nagrada tvoja!

X.

Neokaljana savjest.

Zadovoljstvo, liepi cviete,
Poniznosti si diete,
Sreća, ljubav su ti sestre,
Štono dobro znamo svi!

Kao što se zemlja s proljeća kiti bajnim cvijećem kao vjereničkim vijencem, tako treba da se i ti, ljubezna djevojko, kitiš u djevičanskom pramaljeću svoga života cvijećem krjeposti. Prije svega valja da duboko u srce svoje usadiš miomirisni „cvijetak zadovoljstva".

Pokoj duše, što ti ga želim, sastoji u zadovoljstvu i u čistoj i dobroj savjesti.

Budi *zadovoljna*, moja draga djevojko, sa svim što je tvoje, sa svojim talentom, svojim sposobnostima, sa staležom svojih roditelja! Ako si siromašna, možda u nižem položaju, oj budi krotka, nastoj, da budeš s malim zadovoljna, da si za malo Bogu zahvalna! Što ti On na zemaljskim dobrima, na bogatstvu i časti ustegne, možda će s druge strane bogatije nagraditi s dragocjenijim darovima tvoje srce! Ne daj nikada, da ti čuvstvo *zavisti* prevlada dušu! Kao što dah zamuti zrcalo, tako zavist muti zadovoljstvo srca! Kad bi bila zavidna, bila bi neharna i neza-

hvalna prama Bogu, koji ti je zacijelo mnogo toga dao, što nemaju oni, kojima ti zaviđaš! Nasuprot pregni, da se tuđoj sreći od srca veseliš! Teško bi pogriješila, kad bi se gorko tužila na nepravdu sudbine, koja da te je prikratila. Čudna djevojko! ti mrmoriš protiv sudbine, a zar ti ne vjeruješ u mudrost i providnost Božju! O, dragi Bog hiljadu je put mudriji i razboritiji od najmudrijih ljudi na svijetu. Misliš li, da On, koji upravlja tok zvijezda, koji sva sunca i sve svijetove u najljepšoj harmoniji uzdržaje, On da ne zna u kakvu staležu, u kojim prilikama ćeš ti, bezazlena djevojčice, najlakše doseći svoj cilj na zemlji, naći put u nebo?

Ali, draga djevojko, sve ako si i imućna, ako si i bogata, valja da si skromna. Ne smiješ da budeš slična onima, koji mnogo imadu, a još više traže. Nastoj, da se s malim zadovoljiš, potrebe tvoje neka budu jednostavne, i ne traži nikada od svojih podložnika, niti od sluga prevelikih žrtvi. Postupaj sa svima tako, da im nikada ne daš razloga nezadovoljstvu, sa svima živi u miru, onda ćeš biti i sama zadovoljna. Ljubi jednostavnost u hrani, čuvaj se raskošja i prekomjernoga sjaja u odijelu. Ti ne znaš, kakve te jošte prilike čekaju.

Dobro tlo, u koje cvijetak zadovoljstva pušta nježno svoje korijenje — jest *dobra savjest.* Bez dobre savjesti nema zadovoljstva. Dobra savjest jest slatki jastuk, ona mijenja tvrdu slamnjaču u ružični ležaj. Kako ćeš moći postići dobru savjest, o tom te upućuje ova knjižica u mnogim poglavljima. U zadovoljstvu, u dobroj savjesti, nalazi se *prava sreća* i *pravi mir srca.* Niti novac niti bogatstvo, niti ljepota, niti sve vanjsko blago, ne mogu dušu pravo usrećiti, nego samo zadovoljstvo.

Stoga se ne podavaj bajoslovnim i čarobnim nadama, koje su neizvedive, niti ne snatri o zračnim kulama, kojih

nestaje kao sapuničnih mjehura; budi radije skromna i zadovoljna; posluj i radi s onim, čim te nadarila ljubav i milost Božja. Budi zadovoljna, ako ti i nije dom kraljevska palača već pusta kolibica; ako stanuješ u malenoj sobici, a ne u raskošnoj odaji, ako nijesi kneginjica već siromašna služavka. — Ako si zadovoljna, onda će biti tvoje srce srećom bogatije, mnogo bogatije i od kraljevske kćeri.

Zlatna zrnca:

Sretan je, koj s malenim
Znade dušu svoju složit
I najtežem — tko viek zna
Narav si podložit.

Wöhler.

U dolu u zatišju
Prekrasnom raste cviet,
Smaragdno njegovo lišće
Udivljuje sav sviet.

I cvate ondje vazda
Cvietak mio, tih,
A čarniji i ljepši
Od cvjetova je svih.

On blago je, al veće
No sviet sav može dat,
I prebogat, koj može
Baš svojim njega zvat.

Ko ljubica on cvate,
Gdje samotan je kraj,
I čuj, da *zadovoljstvo,*
Jest liepi cvietak taj.

Oj zadovoljstvo liepi cviete,
Poniznosti si diete,
Sreća, ljubav su ti sestre,
Štono dobro znamo svi!

Lindenhort.

Samozataja i odricanje.

Blažen čovjek, koji vješto umije
Odricati se i podnositi,
Ko molitvom se jača sveđ ustrajnije,
Ko znade htjeti, znade se odvažiti,
Ko na Boga se znade svog osloniti,
Pa da se i sviet surva u razvaline,
Sred vatre, vode, uviek duše srčane
Za spasom čeznut nikada ne prestane.

C. Wöhler.

Neki mudrac reče jednom: Tko ne će da prinosi žrtve, sam će biti žrtva. — Ovo je velika istina, jer, tko ne zna prinositi žrtve, tko ne umije ograničiti svoje zahtjeve, sam će biti žrtva svojih zlih sklonosti i strasti. Sama sebe mrtviti, žrtve podnositi, istina, teško je, ali nužno, veliko, lijepo. Sama sebe umrtviti, svojim nagnućima kratiti zahtjeve, svoje strasti obuzdavati, teška je zadaća svakoga čovjeka. Najmučnija, ali i najslavnija pobjeda je pobjeda nad samim sobom. Mila djevojko, i od tebe se zahtijeva, da sama sebe pobijediš, da se svladaš! Ma koliko ti bila oštra opomena božanskog Spasitelja: „Zataji samu sebe, uzmi križ svoj i slijedi mene!“, ako hoćeš, da budeš krjeposna i savršena, moraš da ju slušaš. Samozataja je nužna. Tko se nije naučio pregarati, sebi nešto uskratiti, tko požudno poseže za

svakim cvijetom, štono cvjeta na drvu života, taj ne će naći prave sreće. Bez požrtvovnosti, bez pregaranja ne ima krjeposti, ne ima ćudoredne veličine, niti ima prave vjere, a niti sreće. Možda su osobine tvoga temperamenta i značaja slabe i loše, a ti ih podigni i uzvisi samozatajom u protivne krjeposti. Tko bi samo i pomislio, da je blagi sveti Franjo Saleski bio kao mladić razdražljive ćudi! Kada se čita o dubokoj poniznosti svete Terezije, tko bi mogao da vjeruje, da je bilo vrijeme, kada je ta svetica bila tašta djevojka? Gle, samozatajom postao je od žestoka i srdita mladića blag svetac, za koga se je govorilo, da ne ima žuči, od svjetske i tašte djevojke postala je skromna redovnica-svetica, koja se je osobito u poniznosti odlikovala. Kad su oni mogli, zašto da ne uzmogneš i ti?

Samozataja je također velika i lijepa. Zatajiti sama sebe ne znači drugo nego nasljedovati Krista Gospodina, nositi križ za njim. Lijepo opisuje Toma Kempenski plodove križa. — „U križu je spas, u križu život, u križu zaštita proti neprijatelju, u križu izlijev nebeske ljubežljivosti, u križu se jača ćud, u križu se raduje duša, križ sadržaje krjepost, križ je savršena svetost“. Talijanka Magdalena Albina Krosta napisala je divnu knjigu: „Anđeo porodice“, u kojoj opisuje također „anđela samozataje“. Evo ti nekoliko rečenica iz te knjige: „Ne ima kista, koji bi kadar bio, da savršeno naslika porodicu, koja je sretna, što se u njoj nalazi takav anđeo kršćanske samozataje. Svuda gledaš, ili bolje osjećaš, blagotvorni utjecaj njegove nazočnosti i čitava kuća, da tako rečem, prožeta je njegovim balzamskim miomirisom. Ima li tkogod u kući, koji stavlja prekomjerne zahtjeve, „anđeo samozataje“ odriče se svojih prava i nastoji samo o tom, da udovolji zahtjevima drugih. Je li koji dobar zalogaj na stolu ili u komori, „anđeo samozataje“ odriče ga se i radosno ga ponudi drugomu. On se zadovoljava

sa onim, što je drugima ostalo, on pretpostavlja vazda svojim željicama, da budu drugi zadovoljni, a pazi, da njegov izbor nikoga ne smeta. Ima li kakova zabava, kakova svečanost, netko mora da kod kuće ostane: anđeo samozataje ponudit će se za to draga srca i vedra lica. — Ima li u kući izvanredna posla: anđeo samozataje uzet će najveći napor na se i znat će onom finom i delikatnom spretnošću, koju ulijeva jedino evanđeoska krjepost, da drugima olakša teret. Ima li u kući više sestara, koje naravno ne mogu da imadu sve jednako odlične prednosti: tada će ona, koja najviše zazire od egoizma, živo nastojati, da se žrtvuje za druge, drago će joj biti, ako se druge njoj pretpostavljaju, ona će biti zadovoljna s manje lijepom odjećom, a provodit će vrijeme gdjekad u napornom radu, dok se ostale u društvu zabavljaju i sjaju" . . . Ali budi dosta! Evo ti u slabim crtama veliko srce, uzor svladavanja. Ovaj opis bio je za tebe ujedno malo ispitivanje savjesti, a možda i tajna optužba? Možda je mnoga točka pogodila tvoju dušu poput strijele, možda te je i tajna ubola misao: „Dosada sam ja upravo protivno činila, pa mi još mnogo manjka." Dobro, ako je dosada bilo nedostatno, radit ću u buduće bolje.

Dobroj volji, koju pomaže Božja milost, sve je moguće. Danas neka u tvom srcu uhvati korijen čvrsta odluka, da budeš „anđeo samozataje" u svojoj obitelji.

Zlatna zrnca:

Žrtvuj se, dušo moja, žrtvuj se u boli, da ti milost ne uzmanjka, gledaj hrabro prama nebu.

Ljubiti znači, žrtvovati se, slijepo slušati, posvećivati se i radosno se ponizivati.

Pregaraj mi, dušo draga,
Žrtvuj svaku svoju bô.

Da te prati milost blaga,
Gledaj k nebu hrabreno!

Oj pregaraj, kada ginu
Dobra, što ih daje sviet.
Prah nek ide u prašinu,
A ti za raj posluj svet.

Oj pregaraj, kada tama
Okruži te koji tren,
Sviet je taština sama,
Krjepost ljubi isti sjen.

Oj pregaraj, kad te muči
Ljudski sud i ljudski snov,
Jer da nebo se poluči,
Ljubav daje blagoslov.

Oj pregaraj, daj se bori,
Odricati ti se znaj,
Svraćaj oči k nebu gori:
Savjet daje vjera taj.

Pred oltarom odaberi
Isusovo Srce si, —
Ta se žrtva ne izmjeri,
U vis plamsa nebeski.

Oj pregaraj na samoti,
Puknut mora ljudska grud.
Rad' neba se ne daj strti —
Ta bol zadnja žrtva bud'!

Ana W.

Olujom viek mi ista jeka ori,
Ah gori srce, gori i pregori!

Palmović.

Samoća.

Na visu se strmu staniš,
Mnogima si prava ljubav —
Svieta kao da se kaniš.
Jer si neba cvietak ubav!
Za lepire ne znaš tamo,
Koji bi ti druzi bili,
Čuti možeš pjesmu samo,
Kad oluja se raskrili.
Slika ti si duše moje —
Što se ovog kani svieta —
U krajeve hrleć tvoje,
Gdje ju tihi život sreta!

S. Purschke.

Popneš li se u bregovitoj okolini iz doline pune cvijeća u visove, cvijeća je sve manje i manje. Samo se među sočnim korijenjem tu i tamo nalazi i diže se po koji mirisan cvijetak. Kada stigneš među gole pećine, nestane i toga. Ali i tu u uzvišenoj samoći visokih planina, sred gorske divlje prirode smiješe ti se kao tihi pozdrav dva cvijeta, koja natkriljuju svojom vanrednom krasotom sve poljsko cvijeće u dolini, to je djevičanska gorska *ružica* i srebrna zvijezda *runolista*.

Ima i ljudi na zemlji, koji ne ljube na otvorenoj pozornici života svoje poslove obavljati, naprotiv vole, da se povuku sa jave u svoj skromni krug, gdje sretni i blago-

sloveni sprovode svoj život. Takovi su ljudi slični pomenutom milovidnom cvijeću alpinskih krajeva. I tebe, mila djevojčice, rado bih da kiti zvjezdica runolista i gorska ružica, i tebe rado bih, da resi djevojci tako pristala — *samoća i čednost.* —

Samoćo, sestrice mila,
Kako li si draga mi;
U tebi moje su nade
I žića mlada mi!

— Tako pjeva pjesnik. — Pozivljem te sa sobom, pođi iz vreve ljudske u zelene gajeve, gdje niče mirisno cvijeće, koje bi na prašnoj cesti bilo već odavno pogaženo. „Koliko sam puta bio među ljudima, vazda sam se manji kući povratio," te riječi bogoljubnoga pisca — „Nasljeduj Krista" — mnogi je već iskusio. Tko bo mnogo s ljudima opći, prije će ga okužiti njihove mane, nego li će ga pridignuti njihove krjeposti. Samoća je škola velikih značajeva, velikih, pače najvećih svetaca, a nipošto općenje s ljudima i vječite zabave. Ove stvaraju plitak, površan značaj, koji se tiče tek površine, ali ne prodire u dubinu; tako postaju sluge ljudskoga obzira ovisni o slučaju, o raspoloženju i predsudama.

Sada da ti orišem djevojku, koja ne voli, pače bježi samoću. Reci, bi li ti se sviđala djevojka, za koju je žrtva u kući ostati, učiti i raditi, a kojoj je najdraži boravak na ulici, ili ako na ulicu ne može, bar stane do prozora, da joj se — kako si utvara — bar na prozoru drugi diviti mogu? Ona sa svojim prijateljicama pretresa sve novosti, na svim zabavama hoće da bude, a u društvu se vazda ističe glasnim smijehom, drskim primjedbama, dosjetkama i radoznalošću. Sviđa li ti se ovakova djevojka? Doista ne! Zato ljubi *samoću* i *suzdržljivost.* Ne tražim od

tebe, da se povučeš u pustinju, još manje želim, da ti ogorčim svaku radost ili da ti posve uskratim društvo. Ne, možeš ti prisustvovati dopuštenim zabavama, donekle treba da i društvenost ljubiš, valja da si vedra, jer vedra ćud kćerka je nabožnosti; ali sve to neka bude na pravi način i u svoje vrijeme. No prije svega treba da zavoliš dužnosti svoga zvanja, svoje molitve, svoj domaći rad ili nauke: Ljubi samoću svoje sobice — svoj očinski dom ili uzgojni zavod, gdje boraviš, vjeruj, tu ćeš naći nutarnji mir duše, jer ovdje je pokoj sagradio svoj pravi dom. Ne zanosi se za svijetom, gorka te razočaranja u njem čekaju, bolno ćeš se sa suznim okom spominjati jednoć na samotne, ali tako ugodne i krasne danke blažene mladosti. Ljubi suzdržljivost. Budi čedna i smjerna vladanja. Uklanjaj se svemu, što je pretjerano, nenaravno i tašto. Odijevaj se jednostavno, neka ti je odijelo skromno — uredno. Ako si iz boljih krugova, tad se odijevaj — to je nužno, ako ne ćeš da se istakneš — po modi, ali nemoj da budeš rob svake lude mode, pazi, da ne postaneš — modna lutkica. Svladaj se i u uživanju jela i pila — sladokusnost je vrlo često mana djevojačka. Priučaj se — bila siromašna ili bogata — na razumnu štedljivost. „Slatkiši, čaj i kava — njivi nevolja su prava“, kaže istinita riječ.

Zasadi dakle, mila djevojčice, u samotno dno svojega srca, kamo ne dopire zaglušna svjetska buka, kao najljepši bjelolist — suzdržljivu skromnu ćud i kao najkrasniju alpinsku ružicu — djevičansko čedno vladanje.

Zlatna zrnca:

Djevičanska čast nek valu jezerca gorskoga sliči,
Što ga vjetra tihi dašak zamutiti lako znade;
Djevičanska vjera cvićem nevenovim nek se diči,
Štono cvati neprestano, ne poznajuć boli, jade;

Djevičanska ljubav, kao sunca traci neka grije,
Koji bodre obnemogla i života lieče rane;
Djevičanski govor neka iz čudesa zdenca vrije,
Što povratit znade život i popravit mnoge mane;
Djevičansko srce nek je lišću tanke johe slično,
Kome povjetarce blago uviek dugo vrieme krati;
Djevičanske suze ljudma bilo samo gledat vično,
Kô biser koralje, što će u školjci se krasno sjati;
Djevičanska snaga samo uviek bila umjerena,
Jer u borbi teškoj mnogo pretrpjet se dašto mora;
Djevičanska veličina strpljivosti nek je sjena,
Djevičanska jakost stupa s molitvom do Božjeg dvora.

v. Dyrherrn.

Kuća je dom Božjeg mira. —

Dräseke.

Izmed sreće puti, izmed duše mira
Mora čovjek svaki da sa strahom bira.

Schiller.

Samoća je blagosovno doba, u koje se sve klice dobra u djevojci sretno razviju, a život rastresen i pun buke — smrt je pravoga ženstva.

Wilmsen.

Djevica je nalik na snijeg, imala bi mu barem sličiti, jer on to dulje se drži, što manje sunce do njega dopire. Djevojci ništa bolje ne pristaje nego skromni način života.

Abraham a sancta Clara.

Mučanje.

Nitko sigurno ne govori, osim ako rado muči.

Naslj. Kr. 1. 20.

Bolje umjeti, nego razumjeti; u istinu lijepa poslovica! — Gle, milo djevojče, ti imaš nešto u svom biću, što od ranoga jutra do kasne noći ne će da miruje, a ti tako živahna, moraš se vrlo svladavati, želiš li taj pravcati nemir smiriti i ukrotiti. To „nešto“ tvoj je jezik. U pravo vrijeme upotrebljavajući taj mali i neznatni ud tijela, mnogi su se dovinuli do velike krjeposti i svetosti, drugi — gledaj, da ne spadaš i ti među njih — zlorabili su ga služeći grijehu.

Mila djevojčice! Ti znaš, štogod je mudrost Božja stvorila, svemu je i svrhu odredila. I jezik, taj tako neznatni ud tijela, ima zadaću, svrhu svoju; a koja bi to zadaća bila? — Da govori, reći ćeš. Svakako, ali da govori, samo što je dobro, plemenito i istinito. Prije svega u svetoj molitvi da govori s dragim Bogom. No ja mislim, dragi Bog nije jezik lih samo za govor stvorio, nego poglavito zato, da kroteći ga, vježbamo se u samozataji i

svladanju samih sebe. On je (jezik) upravo i za *šutnju* veoma zgodno stvorio.

Uči se šutjeti, drago dijete, jer jesi li to naučilo, učinilo si remek-djelo. Zar da dugim govorom hvalim šutnju? Gle, svi sveci, duhovni oci i ugodnici Božji slave šutnju. Dosta je već to, što oni vazda o *„svetoj“* šutnji govore. Ne ću da te možda u strogi manastir šaljem, gdje bi mogla vidjeti, kako se veći dio dana u svetoj šutnji provađa. Tek to od tebe zahtijevam, da krotiš brbljavost i beskoristan govor, kojino je naravi djevojačkoj, rekao bih, prirođen. *„Sve u svoje vrijeme; u vrijeme govori, u vrijeme šuti“* — veli sv. Pismo. Ovu rečenicu raščlanit ću ti u tri točke: valja da šutiš, kad ti to nalaže *poslušnost, poniznost i ljubav k bližnjemu.*

Možda se odgajaš u pobožnoj kući, gdje se mora u određeno vrijeme dana šutjeti ili ti opet roditelji ili poglavari nalažu šutjeti u čas, kad si spremna, da izustiš koju riječ, da im se opreš — o, *šuti* tada, prinesi to zlato šutnje dragome Bogu kao žrtvu poslušnosti. — Šutjeti moraš nadalje, kada to *poniznost* zahtijeva. Taština nas tako lako zavodi, da govorimo o svojim vrsnoćama, darovima, poslovima svojim — o, uzdrži se. Kršćanska djevojka valja da je skromna, pa kao skromna rado će i šutjeti. Nadalje valja da šutiš o pogrješkama bližnjega svoga. Bilo da dotičnici i nijesu tvoji prijatelji, možda se i neprijateljski protiv tebe dižu, šuti: to traži od tebe *ljubav k bližnjemu.* Poniznost i ljubav bližnjega nalažu da šutiš, makar ti se u prepirci krivo učinilo, te ti je u gnjevu uzavrela grud, ojadilo se srce. Sjeti se ovih riječi:

Prelagano nepromišljena
Na usta rieč nam mine koja,
I zlo učinit velko može,
Oj zato čuvaj usta svoja!

Najbolje sredstvo, koje utažuje jarost ili liječi ogorčenost, uopće je šutnja. Vježbaj se u najsavršenijoj šutnji, pohranjuj savjesno u sebi *tajne* tebi povjerene.

Priučaj se dakle šutnji i ljubi je, jer šutnja je zaštita bogoljubnosti i nutarnje svetosti, majka je velikih djela" (sv. Skolastika). Čovjek brbljavac, koji nosi srce svoje na jeziku, obično je plitka i površna značaja. Nasuprot tko šutnju ljubi, zaronjuje sve dublje u sama sebe, zrelije misli i opreznije govori, mudrije vrši svoje poslove.

Budući da sam započeo s poslovicom, završit ću s njome:

U kog su usta mučaljiva
I grud, što jade svoje skriva
I čije srce snosi boli,
Tog Višnji Gospod vazda voli.

Zlatna zrnca:

Ne reci sve, što znaš, ali uvijek znaj, što zboriš.

Claudius.

Šutnja i zasluga sestre su.

Grillparzer »Sappho.«

Zatvorena usta i otvoreno oko nije još nikomu štete nanijelo.

Sterne.

Svoj jezik čuvaj — u životu
Viek nauka se drži tog;
Nepromišljena rieč ti prhne
Ko ptičica iz gniezda svog.
Al čuj i ovaj nauk jošte:
Grud pobožnosti budi dom;
Ta nikad ne će poput ptice
Rieč oteti srcu tvom.

Arndt.

Hoću šutjet, žudim slušat,
Isus meni moj što zbori;

Dušu on će tek poučat,
Kad ju nemir, jal ne mori.
Mir, tišina nek je s vana,
Miru i grud stan nek daje,
Jer u miru Bog je s nama,
A inače ne ostaje.

Wöhler.

Istina i laž.

„Vjernost, iskrenost, istinost,
pobožnost i jednostavnost,
neka ti budu vazda geslom."

Fr. pl. Fransée.

Ljubezna djevojko! budi uvijek istinita i iskrena u svojem mišljenju, u svojem radu i djelovanju! Ako te može išto preporučiti svijetu, a to je djetinja iskrenost i prostodušnost, jednostavno biće, skroman, priprost duh. Daleko od tebe budi svaka laž, svako pretvaranje — pa *makar te i žrtve stajalo*, radije podnosi i kazan, nego da se lažju iz neprilike izbaviš. Mrzi na svaku neiskrenost, mrzi na laž, ta ona je smrt istine, smrt plemenita značaja, poput ledna mraza spali ona sve najljepše pupoljke krjeposti. Zmija bila je prva lažljivica — zar da budeš prijateljica zmije, zmije, simbola neiskrena, podmukla bića? Prva laž bila je uzrok, te je svijet izgubio raj, a možda si i ti ne po jednoj, već po mnogoj laži razorila raj plemenite, istinite duše? — Oj uđi u se! Traži i ljubi istinu, bježi odsada laž, ponajviše laž od navike! „*Usta, koja lažu, usmrćuju dušu*", kaže Sv. Pismo u knjizi Mudrosti. — Pa kada te istinitost već *ljudima* toliko preporučuje, koliko

više *Bogu*, koji je početak svakoj istini, koji je *sama istina*.

U naše je vrijeme istina nerado viđeni gost. Moderna obrazovanost uči mladu djevojku svjetskom, uglađenom vladanju, umjetnosti, da se u svakoj neprilici spretno snađe, da svoje osnove vazda makar kako provede, da zna svoju unutrašnju prazninu i površnost prividnom krjeposti pretvarajući se sakriti. Ali ti, milo djevojče, budi istinito i iskreno. Samo u istini leži prava obrazovanost.

Ljubi istinu! Ne varaj sebe samu i svoju savjest, ne varaj druge i ne pričinjaj se bolja, nego što jesi. Čuvaj se, da ma bilo i samo jednom lažnom riječi ne povrijediš čast bližnjemu! A ljubiš li istinu, tada će te ljubiti vječna istina, Bog, a onda — blago tebi!

Zlatna zrnca:

Želiš mudrost doseći,
To istinu moraš sebi steći.

Sv. Augustin.

Kada bi žene toliko napredovale, da budu potpuno iskrene, bile bi sposobne, da proizvode najveća djela.

Sv. Terezija.

Put k istini trnovit je i taman.

Bodenstedt.

Kakva jesi, a bez varke svake
Takva svietu sveđ se kazuj ti;
Neka vide, nek poznadu svi,
Podlosti da ne znaš naopake!

I ako nitko ne vidi te, pamti,
Da jedan gleda tvoje srce viek,
Da misli znade, čuje usta nek,
Za njega srce tvoje neka plamti!

Knack.

Kakva jesi, kako davaš,
Kako misliš, izvršavaš,
Makar to je mala stvar,
Istinita budi bar!

Grofica Hahn Hahn.

Zabave.

O jednom bih posrnuo
U mreže, sviete ti,
Ti mreže te pritegnuo
U tren oka si.
U ruci ti je prievara
I lagao si tad.
Niem' jao, iz tvog pehara
Ko srknuo je kad.

P. Friedr. Spee.

Od cvijetka do cvijetka leperše leptir, a osobito rado oblijeće ono, koje se ističe ljepotom boje i slatkim medom. Nije li, drago dijete, onaj leptir živa slika mlađahne djevojke, slika mlade djevojke, koja je istom svukla obuću djetinju i stupa prviput u svijet. Cvijeće, što je mami, ugodnosti su i zabave svijeta, društva, kazališta i plesovi. Korisno će biti, ako koju riječ o tim stvarima progovorimo, a tu će korist crpsti svaka kršćanska djevojka, a napose ona višega staleža.

Govori se o „svijetu“ i o „svjetskom duhu“. Opasno je općenje sa svijetom, koji je protivan Bogu i onomu, što je Božje, jer se i ne znajući upije svjetski duh, koji je oprečan duhu nabožnosti i ćudorednosti. Svijet ovaj je varalica i zavoditelj, on se osobito otimlje za prijateljstvo

mlade, neiskusne djevojke. Kolike je već hiljade prevario i oteo im vjeru i krjepost, sreću i čast! Žalibože kajanje dolazi obično prekasno.

Sad, diete, što ti ćuti grud?
O, sreća gdje ti osta?
Oj, hitro vjetar ti je hud
Put svieta rinu prosta.

O da si napried znala to,
Svak sreću sam si sprema.
Al sada sve je minulo,
A promjene već nema.

P. Spee.

Čuvaj se, ljubezna djevojko! On nosi otrov na svojim ružičastim usnama, koje ti nuđa na poljubac; on je pobijeljeni grob, glavno mu je svojstvo neiskrenost i licemjerstvo; on nosi krinku krjeposti, a zapravo je poslanik opačina. Nije zaludu rekao sveti Ivan: „Svijet leži u opačini“.

Ti ćeš mi odvratiti: Ta ja moram u svijetu živjeti, moje zvanje, moj položaj to zahtijeva. Dobro. Živi u svijetu. Ta i najveći sveci živjeli su u svijetu, pa su ipak postali tako savršeni. To jedno pamti, da se u svijetu može živjeti bez svijeta, t. j. bez njegova duha. Ti možeš i smiješ uživati dopuštene ugodnosti i zabave, dozvoljene od roditelja, koje ti nisu povod na grijeh, ali trovrsnu opomenu primi k srcu: Ne prerano! Umjereno! Oprezno!

Ne prerano! — Još uvijek prerano otpuhnut će krila djevojačke duše, nježna boja djetinje nedužnosti. Zato nemoj prerano sudjelovati u svjetskim zabavama i ugodnostima.

Umjereno! Zašto ugine, a često tako rano u srcu mlade djevojke dobro sjeme; zašto zaboravlja opomene vjeroučitelja, roditelja i uzgojitelja, jedva što je ostavila prag škole ili zavoda? Bacila se je u vrtlog zamamljivih

ugodnosti, lakomo hlepi za zabavama; govori, misli i sanja samo o zabavama, kazalištima i društvima. Dakako, da u buci zabava i u zvukovima bučne plesne glazbe, ne čuje tihani glas svoga srca, koji ju pozivlje na stazu krjeposti nabožnost, pa i glas savjesti napokon otupi. — Od djeteta Božjega postalo je dijete svijeta, kojemu se čini, da će od dosade oboljeti, kad mora slušati propovijed, ali zato može cijelu noć sprovesti u zabavi i na plesu, a da se ni ne potuži na glavobolju. O, draga djevojčice! Ako je svjetski duh već i u tebi preoteo mah, a ti bi od djeteta svijeta htjela da postaneš dijete božje, — budi umjerena u zabavama.

Treća opomena glasi: Oprezno! Oprezno i budno svagdje i u svako vrijeme! Mnoga društva, kazališni komadi, plesovi i knjige, opasni su po tebe. Drži se daleko od njih, nemoj da se igraš s vatrom, mogla bi se opeći. Još jednu o plesovima i o čitanju. Moguće ti je poznata riječ sv. Franje Saleskoga o plesovima: „Ni najbolji ne koriste ništa, stoga neka se samo s najvećom opreznošću dozvoljavaju". — Ples sam za sebe istina nije griješan, ali mnoge okolnosti daju često puta vrlo opasne prilike grijehu. Ako ne možeš izbjeći toj zabavi, sjećaj se ove opomene, budi na oprezu, drži se savjeta, što ga Albini Krosta daje mladoj djevojci: „Kada se odjeneš za ples, i kada pričvrstiš na svoje grudi kiticu cvijeća ili bijelu ružu, obećaj miloj Majci Božjoj, da ćeš tu ružu neoštećenu donijeti natrag i postaviti je pred Njezin kip; i ta će ti ruža za plesa držati pred očima mogućnu Djevicu nad djevicama, pa će ti služiti za obranu.

Jednako oprezna valja da si u čitanju. Čuvaj se, draga djevojčice, svake zle knjige, novina i časopisa, koje bi mogle naškoditi vjeri ili ćudoređu. Tvoja temeljna rečenica budi: ne čitati ono, što je nekatoličko: nijedne

knjige bez pitanja iskusnih ljudi, po mogućnosti svećenika ili roditelja. I u djelima moderne literature mnogo je bezvjerstva i nećudorednosti sadržano. Tu valja da si osobito na oprezu. Pravoj se naobrazbi ne pristoji, da zagazi u svaki kal. Mlada je djevojka vrlo sklona romanima i pripovijetkama o ljubavi, no takovim čitateljicama romana valja energično dozvati: — stani! — da se tako od velike pogibelji očuvaju. Čitati smiješ, draga djevojko, ali ne odviše, jer je pomamno čitanje opasno. Čitaj, ali samo ono, što je dobro. Ne čitaj samo zabavna, nego i poučna i religijozna štiva. Tako ćeš u knjizi: „Nasljeduj Krista" i u „Bogomili" od svetoga Franje Saleskoga naći pravi, slađi duševni med.

Hoćeš li dakle u svijetu živjeti, pa ipak dobro i vjerno dijete Božje ostati, zapamti moju trovrsnu opomenu: Ne prerano! — Umjereno! — Oprezno!

Zlatna zrnca:

Ta sviet prolazi i njegova požuda, ali tko vrši volju Božju živi u vijeke.

Sv. Pismo.

Istu ljubav, koju si prije imao za svijet, imaj odsele za Stvoritelja svijeta.

Sv. Augustin.

Onome, koji je s Bogom, mora da bude cijeli svijet ništa.

Sv. Franjo Saleski.

Na gozbe, na ples zrak svieta mami vas
I mučke u slasti živite svaki čas —
Šala, smieh, to vam je sve!
U tren ugasi vjetar svieće plam
I s grozom svak vas biedno stoji sam,
A noć vas crna grabi gle!
Uređen zadnji već je za vas dom
I k počinku vas nose konačnom:
Oj, na noge, oj na noge!

Barthel.

Šuštanje loze, miris od cvieta,
Sve će jednom proć.
Slasti i život i ljubav opeta
Netragom će poć!
No vječna ljubav Isusova
Tek srećnim čini viek;
Oj riječ neka Gospodova
Tvom srcu bude jek!

Barthel.

Korov i koprive.

Rug na usnah djevojčice
Crv na listu je ružice.
Weber.

Djevovanje krasno je doba. Tu stoji pjevanje i smijeh, tu sve cvate i prolistava. Zato sam već govorio o milovidnome cvijeću, o ljiljanu, ruži i đurđici, koji u ovoj dobi niču u čistomu srcu djevojačkomu. No usred ovoga cvijeća širi se često bahati drač, otimlje plemenitomu bilju najbolju hranu. Hajde, da iščupamo korov i koprivu, t. j. razne zle navike i pogrješke djevojačke, koje su nam dovle izmakle.

Preljubezno i prelijepo smiješi nam se ružica, tako da nehotice rukom posegnemo, te ju uberemo, no jao — od oštroga trnja zakrvarili već prsti. Ovoj ružici možda si i ti slična. I ti znadeš biti mila i prijazna, no jao, kada ti tko prigovara, ako ne priznaje za lijepo, što se tebi mili, ako ne kadi tamjan tebi u slavu! Kako brzo skineš anđeoska krioca, a ljubezna djevojka pretvori se u svadljivi, svojevoljni i tvrdoglavi stvor! Kolika strastvenost, kolika opornost zaprema već srce mlade djevojke! Kano prava jogunica misli, da se mora svaki njezinoj voljici podvrg-

nuti; ako gorke, oporne riječi ne koriste, pokuša ona tokom suza, napokon u besvijesnoj srditosti lupi nogom o zemlju. To je surova neuljudnost! Dobije li i zasluženi ukor, pojavi se kod nje pretjerana ćutljivost, rastapa se u suzama, nakosuri se, te izvrsno igra ulogu uvriježene krjeposnice. Ako se dogodi, što je neizbježljivo, da se svi ne slažu s njezinim mnijenjem, kakovom rječitošću znade svoj sud braniti, a zadnju riječ mora da ima ta mlada, neiskusna djevojka, dapače i pred majkom i starijima. Najbolje pristaje mladoj djevojci jednostavnost i naravnost, no većina njih samo oko toga nastoji, da omile drugima, previjaju se i sanjare. Hirovitost nije također lijepa: danas ovako, sjutra onako, danas sunce, sjutra kiša, danas osjeka, sjutra plima, danas puna neograničenog veselja, sjutra namrgođena, mrmljava i nevesela. Takovi hiri čine čovjeka samomu sebi i drugima mrskim. Ako klice ovih nekrjeposti već opažaš u svome srcu, tada slijedi opomenu pjesnikovu:

Vodoskoku ne bud' slična,
Što se šumno diže, pada,
Čuvat dušu budi vična,
Kada sviet te taj napada.
Ne nalikuj niti moru,
Štono u svom skutu krije
Koralje u svaku horu,
Biser, komu para nije!

Na drač spada težnja za umiljavanjem, taština, nezasitljiva znatiželjnost, ljubomornost, koja zavidnim okom pazi, da li braća ili prijateljice ne uživaju više ljubavi i pouzdanja sa strane roditelja i poglavara. Oštra je kopriva poruga, koja bez ljubavi sve prorešeta, svemu se podsmjehava i oholim načinom pokazuje svoju razboritost, ako druge razumom i oštroumljem nadvisuje. Kano melem

na tvoju težnju za podsmjehivanjem neka ti služi Weberova rečenica: „Rug na usnah djevojčice crv na listu je ružice".

Da možeš izbjeći ovim pogrješkama, valja prije svega, da sebe sve bolje upoznaš. U tu svrhu ispituj svaki dan svoju savjest — kod večernje molitve! Spoznaš li pogrješke, spoznat ćeš i sredstvo za usavršenje svoje; a onda valja bdjeti, marljivo moliti i neprestano se boriti.

Sve ove zle navade imaju svoj glavni korijen u samoljublju; ono je hudi neprijatelj, koji sije drač u vrt srca tvoga! Kano pazljiva vrtlarica valja da hudoga neprijatelja protjeraš; čitaj zato često odlomak: „Samozataja i odricanje" i „Poniznost". Prisvojiš li si duh samozataje i pravu, duboku poniznost, lako ćeš istrijebiti oholost i taštinu, prevrtljivost i nepostojanost, svadljivost i bešćutnost i sve druge otrovnice duše svoje.

Zlatna zrnca:

Išao sam preko polja lijenčine i vinograda luda čovjeka. I gle, bili su puni kopriva i tlo obraslo trnjem i kameni zid bijaše porušen. Kako sam ovo vidio, uzeo sam si to k srcu i iz ovoga primjera crpio nauku.

Rečenica Salamunova.

Što ne želiš, da ti rade ini,
Ni ti toga onda im ne čini.

Rečenica.

Kršćanine, s polovinom nadariti ne ćeš Boga:
On čitavo imat hoće, a ne polu srca tvoga!

Angelus Silesius.

Ne prepiri se ni s jednim čovjekom bez uzroka, ako ti nije ništa na žao učinio.

Sv. Pismo.

Gdje ljubav i mir se nastani pod krov,
Tu Božji se smješta blagoslov,

Ako pak svađa koj' prevlada dom,
Tad je i sotona na mjestu tom.

Rečenica opatije na Lokrumu.

U duši punoj zlovolje i jedljivosti ugušuje zagušljiv, težak uzduh sve duhovne cvjetove i ćudoredni rast.

Jean Paul.

Odluka

Danaske ću trpjet ustrpljivo,
Danas grieha klonit ću se živo,
Veselo ću danas bližnjem služit,
Za griehe ću Bogu se odužit,
Dušmaninu svom ću oprostiti,
I pobožno danak provoditi,
Pogrješke ću svoje okajati,
Revnosti ću novog maha dati,
Danas ovaj prezirati sviet ću
I na nebu svoju tražit sreću,
Jer o ovom malenome „danas"
Visi vječnost preodlučna za nas!

C. Wohler.

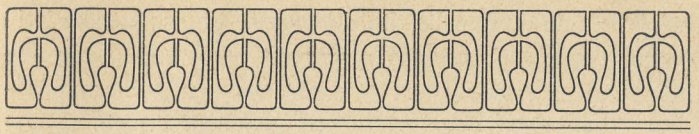

Poniznost.

Ljubica glavicu modru
Stidljivo krije u travi,
Al od nje se skromne i čedne
Svud razlieva miris pravi.

Ova ljubica ti si, mila djevojko! A znaš li, što je onaj slatki miris, koji se poput ugodne žrtve diže nebu pod oblake pred lice Božje? To je *krjepost poniznosti*, koju trebaš da imadeš.

Poniznost i njezina posestrima *čednost, najljepše su kršćanske krjeposti*, podloga su drugima. „Troje je nužno za pobožan život", kaže sv. Augustin; „prvo je poniznost, drugo je poniznost, treće je poniznost". Ali poniznost spojena s nevinošću *najljepša* je *djevojačka krjepost*. Hoćeš li, da ti orišem njezine vrline?

Poniznost je najljepši ures čovjeka, ona stvara mir i slogu, te ne poznaje mržnje ni zavisti. - Ona čini čovjeka velikim i oplemenjuje mu dušu; bez nje nije nijedna krjepost stalna i lijepa! Onaj, koji je u svom srcu u istinu ponizan, ne precjenjuje se nikada, on štuje prava svoga bližnjega, on zna dobro, što manjka njemu samomu. — Poniznost nam je moćno sredstvo, da pobijedimo slavo-

hleplje i ono samomilje, koje si vazda pripisuje neku prividnu zaslugu. Ona nas potiče, da lako podnosimo sva poniženja za ime Božje. — Poniznosti nije teška poslušnost. Kako rado vrši ona točno zapovijedi drugih, pa ma da su joj i više na štetu, nego na korist. Ona usrećuje čovjeka, ne zdvaja, nada se i ufa; lako živi u skromnosti i jednostavnosti.

Drago dijete, budi dakle i ostani vazda ponizna i čedna! Pođi u školu k onom učitelju, koji uči poniznost s riječima: *„Učite se od mene, jer sam krotak i ponizan srcem!“* Ljubica cvate u samoći, a ipak nam ugađa i razblažuje nas svojim miloduhom. Budi i ti slična ljubici! Nastoj neumornim radom i marom da zavoliš i sve to više cijeniš poniznost, nastoj, da bude temeljnom krjeposti srca tvoga. Ne daj da oholost uhvati korijen u srcu tvomu, vježbaj se u pravoj krjeposti, pravoj poslušnosti prema Bogu i ljudima, a stigne li te prezir svijeta, podnosi ga ponizno, jer *„tko se ponizuje, podignut će se!“*

Sada još nekoliko lijepih stihova Kordule Wöhler-ove: „Prava žena“, a ja kažem:

i djevojka prava
Skromno živi ko ljubica plava.
Ne iznosi krjepost nigda svoju,
A odbija, podiči li tko ju.
Makar bila puna svih vrlina,
Ne zanese dušu joj taština;
Službenicom Božjom se naziva
Ko što Božja Majka milostiva.

Zlatna zrnca:

Poslije oholosti slijedi poniženje; a časti bere onaj, koji je ponizna duha.

Prič. 29., 23.

Duboka poniznost jest čudo nad čudesima.

Sv. Antun pustinjak.

Divna krjepost poslušnosti leži često više u vremenu, *kada* se i u načinu *kako* se koje djelo vrši, nego u djelovanju samomu.

W. Faber.

Ako ne budete kao jedan od ovih malenih, ne ćete ući u kraljevstvo nebesko.

Sv. Pismo.

Sačuvaš li čednost, ne uz hvalu, nego uz ukor, onda si čedan.

Jean Paul.

Stidljiva poniznost jest kruna dražesti.

Schiller.

Snosi, što je protivno,
Ljubi sve ponižljivo,
Svakom budi ljubezna,
A u svemu ponizna!

Fr. Traunsee.

Priprosta je haljina
Poniznosti prave,
A sjajna ko ljiljana,
Što ga ljudi slave.

Ona ljubi uboštvo,
Ona njega traži;
Jer u teškoj nevolji
Život joj draži.

Ona usta zatvara
I o sebi šuti,
Jer ju mudrost božanska
Poučava, púti.

Ona pogled obara,
Kao da se stidi,
Al ne — to sjaj prikriva,
Koj se u njoj vidi.

Poniznost se susteže
I ne traži slavlja;
Srećna je, kad o njoj se
Ne zbori, ne javlja.

Hoppensack.

Ljiljan čistoće.

U ljepote vijencu svježem, cvjetnom,
Prekrasni se ljiljan otajstveno sja.
U miru će duše radosnom i sretnom
Još krasnija biti tvoja duša sva!

Miler.

Ovo poglavlje govorit će o onoj krjeposti, koju Sv. Pismo, crkveni oci i pjesnici u svim jezicima hvale i prikazuju u najmilijim, najnježnijim slikama, što ih smaže govor i mašta. Ta krjepost sa svojom blizanicom poniznošću, budi tvoja najmilija krjepost.

Bijela golubica među krjepostima, Alojzijeva ili angjeoska krjepost, ljiljan u trnjaku — to je sveta čistoća. — Sveti Duh kaže: *„Kako je lijep čist naraštaj u sjaju krjeposti! Blaženi čista srca, jer će Boga gledati“*. Od crkvenih otaca spomenut ću sv. Atanazija, koji je toj krjeposti uvijek hvalospjeve skladao.

„Blažen, koji te imade, o čistoćo, sretan, koji te sačuva! Ti si radost proroka, slava apostola i anđela, kruna svim svetima“. Dapače pjesnika, koji se sam nije uvijek držao čestita puta, potaknuo pogled na čisto djevojče na ovu divnu pjesmu:

Ti si poput cvieta,
Nevina, liepa i mila.
Ja gledam te, i tuga
Na grud se moju svila.

Sve mi takvo je, da ti
Postavim ruke na glavu
Moleć, da Bog ti uzdrži
Nevinu dušu i zdravu!

Takav čisti, ubavi cvijet, takav lijer na trništu svijeta, valja da si ti, moje drago dijete! Čisti kao što je bjelina lijera bez ljage, tako neka budu i tvoji čini, tvoje mišljenje i osjećanje, tvoje tijelo i tvoja duša!

Miomirisni dah cvjetne nevinosti proniknuo i preobrazio cijelo tvoje biće. *Ali budi na oprezu*, da ti nitko cvjetni vjenčić ne otkine, da ti nježne latice ostanu čiste. Čvrstim trnjem ogradi vrtić svoga srca, da divlje zvijeri, napasti i strasti ne upadu u nj; da tako ljiljan ne odnesu.

Plot od trnja zove se *trapnja* i *opreznost!* Čuvaj oči, te prozorčiće svoje duše, čuvaj velikom pomnjom svaki svoj korak i kret. Bježi koliko možeš isprazne zabave, plesove, kazališta i tašta društva, koja bi mogla biti opasna toj anđeoskoj krjeposti. Čitaj o tom poglavlje: „Zabave“.

Bježi svako odveć veliko pouzdanje, osobito prama osobama drugoga spola! Bježi svako čitanje, svaki razgovor, od kojega bi ti morala lica porumeniti! O kad bi svaka kršćanska djevojka imala glede ove krjeposti veoma nježnu savjest! Nevinost je nešto tako nježna! Ona je kao cvjetni prašak duše, koji svaki surovi, nečisti vjetrić otpiriti može. Ali opreznost sama nije dovoljna, jer Spasitelj veli: *„Bdijte i molite, da ne padnete u napast“*.

Na vratašca svoga srca, koje valja da je čisti raj, stavi pokraj plota od trnja anđela za stražara, on neka

suzbija svojim plamnim mačem svakoga napasnika. Taj je anđeo *molitva*. Moli žarko, da sačuvaš čistoću djevičanskom Isusu, o kojem velepjesan kaže, da među ljiljanima boravi. Utječi se k Mariji, koju crkva slavi: Sva si lijepa i ljage ne ima u Tebi". Izručuj se sv. Josipu, Alojziju i ostalim zaštitnicima ove krjeposti. Traži snagu za napasti u svetim otajstvima. Sveta pričest je: „kruh izabranih i vino, koje proizvađa djevice". Neka ti nije nijedna žrtva prevelika za čistoću po načelu kraljevića Kazimira „radije umrijeti, nego izgubiti čistoću". Ostaneš li vjerna ovoj anđeoskoj krjeposti, laglje ćeš steći sve ostale krjeposti. Sveta radost razblažit će ti život i nakon čiste mladosti, slijedit će život pun milosti, a napokon blažena i mirna starost. A kakovu ćeš tek nagradu primiti, kada vječni vrtlar presadi ljiljan taj sa zemlje u rajski vrt! Zato te još jedanput opominjem, moje dijete, čuvaj svoj ljiljan!

Zlatna zrnca:

Djevojačko poštenje i dobar glas jest svetinja, koja se ne smije oskvrnuti niti na oko.

Franz v. Seeburg.

U čistom srcu
Tek raj se može nać;
Ne nosiš li ga u sebi,
To ne možeš u nj zać.

Tersteegen.

Ko ljiljan neka grud je tebi čista,
Ko rosa poljem neka ona blista!

Gergön.

Djevičanstvo.

O nebeska krjeposti, cvateš kano ruža u tijelu i u duši i napunjaš kuću dahom svoga mirisa.

Sv. Efrem.

U poglavlju „Ljiljan čistoće" čula si mnogo o nedužnosti i čistoći srca, a sad još jednu o vrhuncu i kruni čistoće, o djevičanstvu. Djevičanstvo stoji u tom, da se bilo u svijetu, bilo u samostanskim zidinama zavjetom obvežemo, da ćemo se iz ljubavi k Bogu odreći braka i da ćemo svoju čistoću nepovrijeđenu sačuvati. Ona ide za tim, da u svom raspadljivom tijelu živimo kao anđeli! Hoću li te možda nagovarati, da ostaviš svijet, te se povučeš u samostan? — Ne — to doista ne! Kako je krasan stalež, tako su teške i žrtve, što ih on od čovjeka traži.

Ako li te vuče želja, da se kao djevičanska zaručnica sasvim Isusu posvetiš, to bi morala ovaj korak, koji za cijeli život odlučuje, ponajprije dobro promisliti, dobro bi trebalo da ispitaš svoje srce, a trebalo bi, da se o tom posavjetuješ sa svojim duhovnim ocem.

Kad ovdje govorim o djevičanstvu, hoću da samo

istaknem njegovu ljepotu, a predrasude svijeta u tom pogledu da raspršim.

Djevičanstvo je savršeno zvanje, ljepše i uzvišenije nego ženidba, kao što apostol kaže — „upravo kraljevsko zvanje“. Sv. Augustin veli: „Djevičanstvo je nebeske naravi, ono je uzor stanja u vječnosti.“ Sv. Efrem uspoređuje djevičanstvo sa kraljicom cvijeća, sa ružom, u koje je grimizna odorica i sladak miomiris. Uspoređuje ju on ružom, poradi česa je i nazivlje „Ruža u zemnoj dolini“. Koliko vrijedi ova krjepost u nebesima, pokazuje isto tako sam djevičanski Isus Krist, njegov sveti hranitelj i njegov najmiliji učenik sv. Ivan, koji je na njegovom srcu počivao. A zar nije kraljica svih zemaljskih ruža, svih djevica, Marija, zar nije ona djevičanska Božja tajnsvena ružica?!

U krasnoj pjesmi: „Ruža u dolu“ orisao je Gerok krjepost djevičanstva, a označio i predrasude svijeta.

Samotna ružo, cvateš tu sama?
Tihom u dolu svenut ćeš nama?
Ubrat zar ne će momak te mlad?
Putnik ni jedan ne bi te rad?

Glavicu stidno tiho savijaš,
Suzice rosne plačno izvijaš,
Šteta za boju, mirisa kras,
Pustinju resiš, zrak svježiš vas.

Ovako govori svijet, kad mlada djevojka ženidbu odbija ili dapače uzima redovničku koprenu: Šteta za tu mladu krv, šteta za njezinu ljepotu, za njezine darove, njezine sposobnosti, sve to ide da zakopa u samostan! — Kao da se dragomu Bogu samo nakažene, ružne, duševno slabe djevojke mogu kao zaručnice posvetiti. Čujte dakle!

Samotna ružo, danas ko juče
Cvateš u sjeni dalko od kuće.
Oj, ne zaviđaj u srcu svom
Sreću, što drugim pruža je dom!

Jest, u odricanju naći ćeš pravu, duboku sreću svoga srca. Tko zna, bi li te svijet i brak učinio sretnom? Čuj pjesnika:

Mnogu uberu, često se desi,
Zaručnik njom si prsa uresi,
Ali u jedan strgnutu mah
Zgaženu skrije zemaljski prah.

Mnogu u liepi criep ti još djenu,
Al se pokvari, svene u trenu,
Grane joj hitro snište sok čist,
Nametnik njezin izjede list.

O koliko ima nesretnih brakova! Dapače i u mnogim brakovima, koji se pričinjaju sretni, koliko ima brige, bijede i križeva! Evo krasne opomene:

Samotna ružo, cviet ti nek' blista,
Samotna budi, liepa i čista,
Pa ako svak' te ne voli, znaj:
Cvateš za Boga, ne za sviet taj!

Sretna si, Višnjem služit što smiješ,
Njemu da svoje čare razviješ,
Njemu da cvateš, mirišeš njem,
Slavu mu tiho množiš u svem.

Krasne li utjehe u ovim riječima za sve djevojke, koje nisu pozvane u brak ili u koji duhovni red. Eno svršetka:

Samotna ružo, djevice cvatna,
Pustinji budi tajna slast znatna,
Isusu „ruža u dolu“ bud,
Dok te ubere on odovud!

Tad ćeš u ljepšem, vječnome kraju,
Saronska ružo, blistat u sjaju,
Tada uz Janje, nebeski zbor
Ures za rajski biti ćeš dvor!“

Kako lijepo riše pobožni pjesnik na koncu nagradu, koja na nebu djevičanske duše čeka. One, veli sv. Pismo, „slijede Janje i pjevaju hvalospjev, što ga inače nitko pjevati ne može“. — Draga djevojko, cijeni svoje djevičanstvo, visoko poštuj duhovne osobe, koje su djevičanstvo odabrale, pa ako i ti nisi pozvana da budeš Spasiteljeva „ruža u dolu“, to sačuvaj neokaljanu čistoću, lijer — staležu primjerene čistoće.

Zlatna zrnca:

Djevičanska duša zrela je ruža, iz koje, ako se jedan list izvuče, lako svi drugi listovi ispadnu.

Jean Paul.

Oj presretna srca čista,
Djevičanske sretne grudi!
Ljubav im je šala ista,
Dah iz neba sveđ ih budi.

Kô na žrtveniku svieće —
Svršite svoj posô veće —
Oj, sretne su takve grudi
Presretna su srca čista!

Annette Droste Hülshoff.

Prerano ne traži cvieta mirisna,
Ljepša je za tebe bielost ljiljana!

Muth.

U tom svietu obmane i varke
Bog te neka jači,
Djevičanstvu da ti boje žarke
Ništa ne zamrači.

Hofman od Fallerslebena.

Strpljivost.

Strpljivost je grmak pravi
Pun trnja na sve strane.
Približiš se, a on ostavi
Na rukama ti rane.
A ja ti velim: Nemoj se
Oj nikada rastužit,
Pa makar baš i suzice
Sa njime valja združit.
Najednom će te ko kroz noć
Preobilno nagradit,
Jer vienac ruža tad će moć',
Znaj, tebe iznenadit!

Wackernagel.

O kad bi mi htjela vjerovati, mila djevojčice, da strpljivost rodi ružama! ne bi ti onda odmah bila pokunjena i malodušna, kada ti nešto ne pođe za rukom, kada ti se nepravedno zadaju boli; kada te krivo shvaćaju; kada ti se maleni križić, koji te odveć tišti, dugo ne skida. Mnogo bi zadovoljnije srce imala, a bila bi u časovima boli strpljivija, a u sretnim danima pripravnija na buduće udarce sudbine!

Dà, budi strpljiva, mila djevojčice! Budi ustrpljiva, kada te vrijeđaju, nasljeduj junačku strpljivost velikih svetaca, koji su uvrede naplaćivali dobročinstvima! Pa ako

su te lažno okrivili, ako su u tvoju čast dirnuli, a ti ne možeš krive osvade odmah oprovrći, tada nemoj očajati, samo se strpi, jer „ništa nije tako fino satkano, a da ne bi došlo na vidjelo!“ Pokaži i iskušaj svoju strpljivost na pogrješkama i slabоćama drugih! „Snosite se međusobno u strpljivosti“, opominje nas sv. Pismo. Svaki čovjek ima svoje slaboće i pogrješke, pa ako nismo onda strpljivi i uviđavni, to ne može biti ni govora o miru i snosljivosti među ljudima na zemlji. „Ono, što čovjek na sebi ili na drugima popraviti ne može, neka strpljivo podnosi, dok to Gospod Bog drugačije ne uredi“, velí knjižica: „Nasljeduj Krista“. Budi strpljiva sama sa sobom! Ti si neke dobre nakane učinila, ali slabost ljudska te je opet zavela, da ih nisi izvela, sada postaješ zlovoljna, i hoćeš u napredovanju krjeposti da popustiš; pa si misliš: „kod mene je i onako sve badava! ja uvijek opet padam u svoje stare pogrješke“. Krivo misliš, ako gubiš strpljivost, te ne ćeš da započneš boj sa svojim zlim sklonostima. Na krivom si putu, mila djevojčice, ako tako misliš i govoriš! Nasuprot, novom snagom i novim pouzdanjem u Gospoda Boga započni opet djelo svoje. Ako ti jučer nije za rukom pošlo, da nakanu izvedeš, to ćeš danas ili sjutra bolje uspjeti. Kada Bog s tobom, milo dijete, strpljivosti ne gubi, te uvijek opet veledušno oprašta, kako bi bilo neumjesno, kada bi ti sama sa sobom strpljivost gubila.

Napokon moraš u trpljenju strpljiva biti, ponajpače u bolesti. Mila moja djevojčice, možda ti nije zdravlje baš najčvršće, možda češće pobolijevaš, uslijed toga si namrgođena, zlovoljna, mušičava, dapače i nezahvalna onima, koji te njeguju. O kako nespretno tada radiš, kako lakoumno gubiš zgodu, da svoju ljubav prokušaš, da si zaslugu pribiraš! U jednom danu bolesti i jada možeš si

više zasluga za nebo steći, nego u godinama sreće! Pa kad bi u bolesti imala jako velikih boli, tada da se ohrabriš za strpljivost, upravi pogled svoj na božanskoga mukotrpnika, na „čovjeka boli“, na miloga Spasitelja! Čuvaj se prevelike žalosti, jer ona pokazuje slabu vjeru u providnost Božju, manjak pouzdanja u volju Božju i malo strpljivosti. Što se više tužiš i jaučeš, to manja je tvoja zasluga kod trpljenja, u bolovima, a ovih zato ipak ne nestaje. Trpljenje i šutnju valja da ljubiš. Sv. Franjo Saleški veli: „Tko je pravo strpljiv, taj se ne tuži na svoje boli, i ne želi, da ga drugi žali. On govori jednostavno i naravno, prema istini, on ne jauče, niti se srdi, a još manje se pričinja više bolestan, nego što u istinu jest.

Daj dakle, upotrebi dragocjeno vrijeme kušnje, da si zasluga stečeš! Pa ako to i malo dulje potraje, doći će sat, kada će bolest i svako zlo proći.

„Trpi, ustrpi se rado,
Za kratak časak samo
Sinut će sunašce tebi!“

A kako slatko uvjerenje će tada tvoje časove zasladivati, ako si boguodano i strpljivo trpila boli! Na trnovitoj stabljici strpljivosti procvast će tada lijepe ružice.

Zlatna zrnca:

Strpljivost jad utišava, jezik susteže, pameću vlada, mir uzdržaje, a naprasitu strast lomi.

Sv. Ciprijan.

Od zemlje se uči, kćerko, ustrpljiva biti,
Plug joj srce para, a blagodat kiti.

Rückert.

Čemu tužiš srce, kad te biedâ val
Kroz dan, kroz noć kruži, prati?
Oj, strpi se još časak mal
I Krst će uz te stati.

Sa križa tebi svietli sjaj.
Ti sliedi ga, pa zla ne će biti.
Oj, ne tuži, ustrpi se daj
I grud će mir ti žiti.

Sturm.

Malen ti je prijatelja broj
U biedi, štono vjerno tebe prate —
Na zemlji manje stoput, ah, je toj,
U sreći, što su ustrajno uza te.

Kreiten.

Onaj tebi prijateljem budi,
Koj s ljubavlju upute ti nudi,
Uz štovanje ukorom te prudi.

Lavater.

„Bože! volja budi Tvoja", nek' ti srce moli,
Kad jad i bol te snađu u toj suznoj doli.
A kad bura uznemiri vale žića Tvog,
Tad govori: „Pripravna sam sve trpjeti, što moj hoće Bog!"
A kad zadnji kucne časak na polaz iz žića tog,
Radosno ćeš reći: „Spremna sam, kad hoće tako Bog!"

C. Antoinetta Aichelburg.

„Veliki duhovi trpe šuteći."

Schiller.

U križu je spasenje.

Ne kloni biedno srce nikad
Sred pustoši u svietu svoje;
Ti jače bij, udaraj jače,
Pa makar htjelo puć na dvoje!
I ako svak ti zamre cviet,
Na nebu ljepše sja se svjetlo,
Na nebu ljepši još je sviet!
Ti suze ne roni,
Nikad ne kloni!

P. Norbert Stock.

Ovomu je odlomku natpis: „U križu je spasenje." — Ti znaš, mila djevojko, o kojem se tu predmetu radi — o patnji i žalosti.

Ti si još mlada, teške kušnje i gorka razočaranja valjda su te dosada još poštedile, pa ako se i nadvio koji tmurni oblačak na vedro ti čelo, domalo ti ga opet zamijenilo sunce pokoja i mira, nasmiješilo ti se u najljepšem sjaju. Ali što ti budućnost prikriva, toga ne znaš. Možda je i tebi božanska ruka namijenila čašu punu boli, koju ćeš morati da iskapiš. Ne će dakle škoditi, ako te na putu kroz život poprati po koja misao o patnji.

„U svim jezicima jedna je riječ, kojoj nitko nije kadar

pravo da dokuči sadržaj, njezinu uzvišenost i dubinu, a ta je riječ *muka*".

Ovu riječ, makar bila ona srcu gorka kao pelin ustima, moraš ipak da i ti upoznaš: „Križu ne možeš da pobjegneš", kaže knjiga „Nasljeduj Krista" (II., 12.), kamogod potekla, jer kamogod stigneš, sebe sa sobom nosiš i svagda ćeš sebe samu naći. Trpjeti moramo svi, ali pita se samo *kako?* Trpljenje jednomu je na propast, a drugomu na spasenje.

Kako treba da podnosiš patnje, kako da se u patnji tješiš i koju ti korist donosi, na ova pitanja hoću da odgovorim.

Patnje valja da podnosiš boguodano, s čvrstim pouzdanjem u Boga; to su dvije utješne zvijezde, u koje plašljivo kršćansko srce u najtamnijoj noći upire svoje oči s poniznim usklikom: „Gospodine, neka bude volja Tvoja!" Ne bismo li mi morali sa svetom mukotrpnošću križnim putem na Golgotu ići, pošto nam je na kraljevskom putu križa naš božanski Spasitelj prednjačio? Čuješ ga, draga djevojko, kako te zove svojim slatkim, prijaznim glasom: „Dođi, dijete moje, i slijedi me. Ako ne uzmeš svoj mali križ na sebe, ne možeš da budeš mojom učenicom!" Dà, ti ćeš to sama upoznati, kada zbiljski život i tvoje srce rani, a tu je zemaljska utjeha prazna i bez svake snage. Samo nepokolebljivo pouzdanje u Boga, pogled na raspetoga kralja i pomisao na nagradu u vječnosti uzdiže malodušnu i zdvojnu dušu.

Kakvu korist crpamo od patnja? *Zlato i srebro kuša se u vatri, a ljudi u peći poniženja,* kaže sveto Pismo (Eccl. 2. 5.). Jest, patnja čisti, čeliči dušu. Patnja nas liječi od oholosti, ona nas drži u poniznosti. Ona nas uči ponizno i pouzdano moliti. Škola patnje uzgojila je najveće značajeve. Patnja nas dapače čini Bogu sličnima.

Neka osoba živjela je u velikoj bijedi, pa se jednom potužila sv. Franji Saleskomu, kako gotovo već nema jakosti, da dulje trpi. Na to ju je ljubezni biskup tješio i bodrio ovim riječima: „Gle, pobožna dušo moja, ti si sada na zemlji *zaručnica propetoga,* ali još ne uzveličanoga Krista! Zato ne sastoji tvoj sadašnji svadbeni miraz od zlatnih lanaca i narukvica, nego od *križeva, čavala i trnja,* a jestvine svadbene svečanosti *žuč* su i *ocat.* No tamo gore ćeš, ako ostaneš ovdje strpljivom zaručnicom propetoga Isusa, postati također zaručnicom uzveličanoga Isusa i mjesto trnove krune uresit će te tvoj zaručnik krunom vječne slave". Ako je i tebe, draga djevojko, Spasitelj izabrao za malu patnju, nosi trnov vijenac nevjeste zemaljskih patnja u ovom kratkom vremenu boguodano, i vječna te plata ne će minuti!

Ne plaši se dakle patnja! Ne drži one za najsretnije, kojih nije bijeda nikada pritisla. Ne *dobar život* nego *dobro* t. j. pobožno i sveto *življenje* čini čovjeka sretnim! Budi dakle strpljiva, ako dođe i na te red, da se u usijanoj peći od taloga očistiš.

Tiho, tiho, Bože tvoja
Volja budi sa mnom tek;
Hvala, velim, tvom imenu
Budi sada i uviek!

L. Hensel.

Zlatna zrnca:

„Ako rado nosiš križ, nosit će te i privesti do žuđene svrhe, gdje će biti kraj trpljenju."

»Nasljeduj Krista«, II. 12.

Smiri se, smiri, tugovati ne smeš,
Dobro će biti, dobro još sve!
Iskušat se moraš, kao što zlato
U ognjenu žaru čisti se.

F. W. Weber.

Tužit, plakat ne pomaže ništa;
U Boga tek ima uporišta.

H. Steinheuer.

Srećan, koj ocuti boli
U dubini srca svog;
Srećniji, koj njoj odoli
I ne plaši on se tog!

Sve mu biće ponizno je,
A život mu zbilje pun,
On podiže srce svoje
Gore, gdje je rajski trun!

Bonn.

Za čas i čas
Pohađa nas
I to tek kad
Tuga i jad.
I odlaze sve Bogu reć,
Kako smo njih primili već!

Sturm.

Ustrajnost.

Sveudilj vjerna Bogu ću biti,
Gospodu vjerna, vječnoj toj luči,
Rieči se držat viek istinitih,
Puta, po kojem On je idući
Umro za život, spas moj budući.
Još čovječanstvu vjerna i žiću,
Srcu, čeznuću svojemu bit ću:
Sveudilj vjerna Bogu ću biti.

Norb. Hanrieder.

Dà, „vjerna u svemu!“ Ovu zlatnu rečenicu hoću, mila djevojko, da ti sada dadem na put kroz život, da ti svijetli u svemu, što misliš, govoriš i radiš! — Kao simbol vjernosti ubrah za te jedan svježi zimzelen. Gle, kako ti se smiješi u svjetlosti i nepromjenljivosti svojoj. Nikad ne mijenja svoje svijetle boje, bilo da ga blago obasjava prvi proljetni vjetrić, bilo da ga obara oštar jesenski vihar.

Prije svega budi vjerna sama sebi! Kao što značaj tvori čovjeku temelj, tako je vjernost njegova potpora, njegov temeljni uvjet. Ne misli tu na nestalne, nepostojane ćudi, koje su sebi i drugima nerazrješljive zagonetke. Sad se čini, da plamte s oduševljenjem za dobrotu i ljepotu, onda ih opet moćno mami zloća; one su u neprestanom kolebanju kao valovi, dà, kao trska, koja ne može da odoli

ma i laganom vjetriću, kao lađica bez kormila izložena slobodnoj igri valova.

Kako može tako nestalan značaj biti sposoban za kakvo plemenito djelo? Zato ne daj, da plašljivi ljudski obzir učini, te se kolebaš u svojim odlukama i u svojem plemenitom nastojanju. Pazi, da ne izgubiš sasvim s vida dobre primjere, lijepe opomene i nauke. Što je tvoje srce jednom kao plemenito, istinito i sveto poprimilo, to drži čvrsto u zahvalnoj ljubavi, pa gledaj, da to vjerno njeguješ. Ne zaboravi, da se bez truda nikakvi viši cilj ne postizava, da moraš pripravna biti donijeti žrtvu svojoj vjernosti, no u toj ti borbi treba oko bistro, a srce čvrsto. Blažen onaj, koji se održi u takvoj kušnji.

Nastoj, da vjerno ustraješ u službi čovječanstva! Moraš li zbilja služiti, onda budi svome gospodaru, svojim poglavarima vjerna do najmanjega trunka, čuvaj se dapače od sjene neurednosti, nevjernosti, postupaj savjesno sa sebi povjerenom imovinom i dobrom! Imaj uvijek otvoreno oko za sreću i boli svoga bližnjega, učini mu dobro, koliko samo možeš, i što se radosnijom odanošću za njega žrtvuješ, to iskrenija i istinitija je tvoja vjernost. Možda si imućna i bogata. Onda hvali za to iskreno Bogu, jer tada možeš da budeš vjeran anđeo spasa i svojim bližnjima. Kršćansko milosrđe, boginja dražesti, ima svoje najodabranije zastupnice među kršćanskim ženama. A ne možeš li bližnjemu velike blagodati učiniti, a ti mu čini male usluge. Svaka dobra riječ, svaki napitak vode bit će ti jednom naplaćen. „Tko može ljubiti, a da vjernosti ne drži?“ pita Halm. Dà, ne ima ljubavi bez vjernosti: ova tek utiskuje trajni pečat pravoj ljubavi, kršćanskoj ljubavi bližnjega.

Na ljudskoj vjernosti nije ipak dobro graditi. Ako te svi, i oni, koji ti najbliže stoje, ostave — vječan i nepromjenljiv ostaje Bog. Njegova vjernost je neuvehli, sveti, božanski zimzelen. Zato budi i ti ponajprije vjerna Bogu! Stalno neka je tvoje srce prama drugima i prama samoj sebi, ali moćnije neka usplamti u svetoj vjernosti prama Bogu! Za Njega si ti stvorena, Njemu vjerno služiti u velikom kao i u malom tvoj je cilj, tvoja svrha na zemlji. Njegovu da volju vršiš, prama tomu neka ti bude upravljen cilj života! Položi svaki dan svoje srce ponovnom vjernošću u Božje ruke, a vječna ljubav i vjernost ne će te ostaviti, ona će te braniti kao „zjenicu oka“, ona će te čuvati kao amanet „pod sjenom svoga okrilja!“

Zlatna zrnca:

„Budi vjerna do smrti, a ja ću ti krunu života dati.“
Sv. Pismo.

Bez vjernosti ljulja se i na moru brod,
Trska, duša, kuda već vihor hoće god.
Zar ko može ljubit, a vjeran da ne bude?
Halm.

Najmanjemu poslu daj vjerno se posveti,
Ni većemu se ne ćeš tad nevjerno oteti!
Lavater.

Oj, ako nađeš srce sebi vjerno,
O ne daj da se od tebe odieli,
Jer sviet zadaje rane neizmjerno,
A samotno ti često suza veli:
Dà, mnoge nađoh na životu tamo,
Sve sjajne, glatke, ali ipak mrtve;
Pa dade l' Bog nam srce vjerno samo,
Priniet ćemo rado i najveće žrtve. —
Muth.

SADRŽAJ.

Strana

Predgovor 3
Vrijeme i vječnost 7
Spasi dušu svoju 11
Vjera 14
Dužnosti 17
Molitva 20
Presveti oltarski sakramenat 23
Blažena djevica Marija 26
Sveti 30
Roditelji 34
Zahvalnost 37
Prijateljstvo 41
Božji blagoslov 44
Neokaljana savjest 47
Samozataja i odricanje 50
Samoća 54
Mučanje 58
Istina i laž 62
Zabave 64
Korov i koprive 69
Poniznost 73
Ljiljan čistoće 76
Djevičanstvo 79
Strpljivost 83
U križu je spasenje 87
Ustrajnost 91